

BORÅS STAD

Kommunfullmäktige

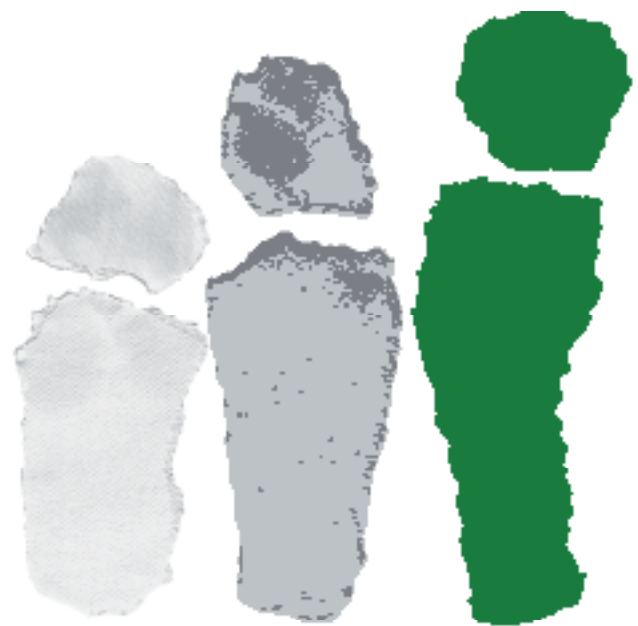
20 MAJ 2010

HANDLINGAR

SEPARAT BILAGA

Nr 37

**Kvalitetsredovisning för förskola, skola och fritidshem
läsåret 2008–2009**

KVALITETSREDOVISNING

Borås Stad, läsåret 2008-2009

Del 2 – Fördjupad analys

Förskola – Grundskola – Fritidshem – Särskola – Gymnasieskola – Vuxenutbildning

DEL 2 – FÖRDJUPAD ANALYS

2.1 KVALITETSARBETE	3
Styrning och ledning	3
- Rektors förutsättningar och ledarskap	3
- Systematik	6
- Prognoser	9
Förutsättningar	9
- Lokaler	9
- Datorer	11
- Skolbibliotek	13
- Behörighet och kompetens	14
- Övergångar	16
2.2 KUNSKAPSUTVECKLING	17
Resultat	17
- NP 3, 5 och 9	17
- Betyg åk 8	21
- Betyg åk 9	22
- Sommarskola	23
- Gymnasieskolan	24
- Gymnasiesärskolan	26
- Vuxenutbildning	26
- Gymnasial vuxenutbildning	26
Utveckling, lärande och undervisning	27
- Lek, matematik och språkutveckling	27–29
- Undervisning	29
Barn och elever i behov av stöd	30
Barn och elever med annat modersmål	33
2.3 VÄRDEGRUND	39
Likabehandlingsplanen	40
Barns och elevers inflytande	42
Föräldrainflytande	44
2.4 NYCKELTAL	47

2.1 KVALITETSARBETE

Förskolornas och skolornas kvalitetsredovisningar har diskuterats ingående i kommundelarna och på Utbildningsförvaltningen, och det sker en ständig förbättring av redovisningarna både när det gäller upplägg och innehåll. En diskussion förs om hur redovisningarna ska bli det levande dokument som är önskvärt för skolans egen personal och för en bättre målpuppfyllelse.

Det går att få ta del av resultatet genom att ta kontakt med skolledningen på respektive förskola/skola. Enheterna ska också lägga ut redovisningen på sina hemsidor. Förskolans och grundskolans rektorer har gjort självskattningar, dvs bedömning av kvaliteten, som ett underlag för sina analyser. Utifrån dessa har sammanfattande analyser gjorts för Borås Stad. De frivilliga skolformerna har inte använt självskattningar. I klimatundersökningen mäts elevers och lärares attityder till skolans pedagogiska och sociala klimat. Undersökningen tar sin utgångspunkt i forskning om vad som har betydelse för att skolor ska bli framgångsrika.

STYRNING OCH LEDNING

• REKTORS FÖRUTSÄTTNINGAR OCH LEDARSKAP

Under året har flera utbildningstillfällen genomförts i en pågående ledarutbildning för alla rektorer i förskola, grundskola och gymnasieskola. Utbildningen har haft ett systemteoretiskt perspektiv och syftet är att stärka rektors förutsättningar att vara en god och proaktiv pedagogisk ledare och att fullt ut ta resultatansvar för sin verksamhet. Utbildningen har fokuserat på följande områden:

- fördjupa skolledarnas förtroenhet när det gäller grunderna för en systematisk skolutveckling
- skapa en samsyn i rektorsgruppen kring systematiskt arbete och på sikt i hela organisationen
- fördjupa dialogen kring vision kontra styrdokument och systematik
- fördjupa kunskaperna kring systemteori

och att få tillgång till användbara redskap för förändring till det bättre omsätta sitt eget lärande under utbildningen till aktuella situationer samt återföra erfarenheterna till övriga deltagare i utbildningen.

Självskattningen bygger på rektorernas bedömning av var förskolan och skolan som helhet befinner sig:

1. Rektor har svårt att prioritera det pedagogiska uppdraget. Större delen av tiden går åt till administrativa sysslor. Rektor är till viss del delaktig i det pedagogiska samtalet.
2. Rektor har fokus på det pedagogiska uppdraget, men har svårt att fullt ut få tiden att räcka till. Det finns väldigt lite administrativt stöd. Rektor är till stor del delaktig i det pedagogiska samtal som pågår. I viss mån följer man upp resultat från olika enkäter och uppföljningar.
3. Rektor kan ha fokus på det pedagogiska uppdraget eftersom det finns administrativt stöd. Rektor initierar och leder det pedagogiska samtalet. Rektor har koll på att verksamheten bedrivs i enlighet med styrdokumentet och fungerar som stöd till sin personal. Rektor följer systematiskt upp resultaten från olika enkäter och uppföljningar.

Resultat av självskattningen:

1	på väg mot	2	på väg mot	3
1 förskola	11 förskolor	22 förskolor	14 förskolor	1 förskola
3 skolor	9 skolor	18 skolor	9 skolor	1 skola

FÖRSKOLA

Majoriteten rektorer skattar sig på nivå 2 och på väg mot nivå 3 vilket innebär att fokus ligger på det pedagogiska uppdraget, men det som skiljer nivå 2 och nivå 3 är det administrativa stödet. Har man som rektor denna hjälp har man också den tid som behövs för att fullt ut driva det pedagogiska uppdraget. Det administrativa stödet är alltså viktigt!

Inom kommundelarna ser det olika ut. I två av de tio kommundelarna har rektorer inom samma kommun del samma uppfattning om möjligheten att vara pedagogiska ledare. I fyra av tio kommun delar har rektorer ungefär samma uppfattning, men i resterande fyra kommun delar skiljer sig uppfattningarna markant. I de två samstämmiga kommun delarna har rektorerna enbart ansvar för förskola eller skola. I den kommun del där det skiljer mest har rektorerna ansvar för både förskola och skola. För övrigt är det en blandning av ledarskap för separata verksamheter och delade.

GRUNDSKOLA

I den redovisning som lämnats kring administrativt stöd syns inget samband i omfattningen av det administrativa stödet och rektors uppfattning om sin möjlighet att prioritera det pedagogiska uppdraget. Det finns inte heller något samband mellan antal elever och rektors möjlighet att vara pedagogisk ledare.

De skolor som t ex finns på nivå 2 har ett administrativt stöd som varierar mellan 10 %-ig och 150 %-ig tjänst.

Störst spridning är det i Sandhults kommun del när det gäller på vilken nivå rektor har skattat att man befinner sig. Flera utredningar har gjorts i Borås Stad för att kartlägga rektors förutsättningar. Dessa visar att belastningen är hög t ex när det gäller antalet medarbetare som rektor har. Kommun delarna har ett ansvar för att förändra rektors förutsättningar och ett sådant förbättringsarbete pågår.

Nedanstående självskattning bygger på rektorernas bedömning av var skolan som helhet befinner sig efter ett läsår med ledarutbildning:

1. Rektor har vid enstaka tillfällen prövat verktyg som har ett systemteoretiskt perspektiv, t ex ronden.
2. Rektor har prövat några verktyg som har ett systemteoretiskt perspektiv, t ex ronden. Skolan har fått information varför rektor använder verktyg som har ett systemteoretiskt perspektiv.
3. Rektor känner sig trygg med och använder regelbundet verktyg som har ett systemteoretiskt perspektiv, t ex ronden. Skolan håller på att inlemmas i ett systemteoretiskt tänkande, t ex när det gäller nivåer och/eller gränssnitt.

Resultat av självskattningen:

Nivå 1	På väg mot	Nivå 2	På väg mot	Nivå 3
5 skolor	13 skolor	16 skolor	5 skolor	

(Myrås och Hestra Midgård ingår ej i underlaget)

Vi kan se att av våra nio 7–9-skolor finns fem av dem på nivå 1 eller på väg mot nivå 2. Vad detta beror på är det svårt att dra slutsatser om, men arbetsbelastningen som tagits upp i andra sammanhang kan vara en förklaring till varför man inte mer utnyttjat ledarutbildningen som ett sätt att förändra och utveckla sitt arbete. Några kommun delar har en stor spridning över nivåerna, vilket skulle kunna indikera att man inte arbetat gemensamt med detta i respektive ledningsgrupper. Samma reflektion har många rektorer i alla kommun delar gett uttryck för. Utbildningen har varvat teori och praktik och man kan förvånas över att utbildningen inte har fått större genomslag i rektors vardagspraktik enligt den självskattning rektorerna gjort. Vi behöver därför fortsätta denna utbildning och fördjupa den så att den får ett bättre genomslag. Ledarutbildningen, som beslutats av verksamhetscheferna, har haft en närvaro som varierat mellan ca 75 % till ca 90 %.

Om man tittar på samband mellan rektors möjlighet att prioritera det pedagogiska uppdraget och i vilken utsträckning man använder systemteoretiska verktyg syns en viss samstämmighet i skattningarna. På 19 skolor av 28 där rektorer har skattat att man befinner sig på nivå 2 eller högre när det gäller möjligheten att prioritera det pedagogiska uppdraget, så har man även bedömt att man

prövat några systemteoretiska verktyg och informerat skolan om detta, dvs nivå 2 eller högre. En möjlig slutsats är att de systemteoretiska verktygen är ett stöd för rektor i det pedagogiska uppdraget.

I klimatundersökningen ställs frågan ”På vår skola känner jag att rektor bryr sig om att vi lär och vilka resultat vi når”. Av elever i åk 4–6 tycker 57 % att påståendet stämmer bra eller helt, i åk 7–9 är det endast 21% som tycker så. I samma undersökning är det 30 % av lärarna som anser att det stämmer bra eller helt att rektor är en tydlig pedagogisk ledare.

I forskningen om framgångsrika skolor har man sett sambandet mellan rektorer som förmår tydliggöra skolans mål och kommunicera dessa framgångsrikt med sina medarbetare med det faktum att man är en framgångsrik skola. I klimatundersökningen anser 32 % av lärarna att det stämmer bra eller helt att rektor åstadkommer uppslutning kring skolans mål hos alla medarbetare. Detta resultat överensstämmer i stort med rektors självskattning.

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

Lärare och elever har bedömt i vilken grad de anser att rektor genomför sitt uppdrag genom att besvara frågor som till exempel ”På vår skola besöker rektor oss i klassrummet/verksamheten” (elevenkät) och ”Rektor är den som leder skolutvecklingen på vår skola” (lärarenkät). Området finns med i klimatundersökningen för första gången läsåret 2008/2009. Resultatet på området är lägre än på andra områden i klimatundersökningen. Varje skola kommer att noggrant analysera sitt eget resultat och på förvaltningsnivå utgör resultatet underlag för planering av fortsatt utveckling av skolornas ledning.

Slutsats – åtgärder för förbättring

En översyn av rektors förutsättningar har gjorts vid några tillfällen i Borås Stad. Resultaten pekar på att rektorer generellt har en hög arbetsbelastning. Bilden är dock inte enkel att tolka. Det är svårt att föreslå generella åtgärder för samtliga. De åtgärder som måste sättas in behöver vara olika utifrån olika rektors förutsättningar. Frågan behöver därför belysas ytterligare.

Ledarutbildning är en väg för att utveckla förutsättningar för rektors pedagogiska uppdrag. Alla utbildningsinsatser måste ha en långsiktighet för att förändring och utveckling ska hinna ske. Däremot behöver formerna förändras för att skapa ny dynamik. Framöver behöver utbildningen breddas och knytas ännu mera till kommundelen och vardagen på den egna skolan.

Den systemteoretiska ansatsen som ledarutbildningen har haft som utgångspunkt är fortsatt viktig för att vi ska kunna arbeta uthålligt och skapa förutsättningar för systematisk skolutveckling.

- kartlägga rektors förutsättningar och utifrån förvaltningschefens bedömning vidta relevanta åtgärder.
- bredda ledarutbildningen och knyta den närmare kommundelen och den enskilda skolan.
- introducera nyanställda skolledare i det systemteoretiska perspektivet.

• SYSTEMATIK

FÖRSKOLA OCH GRUNDSKOLA

Nedanstående självskattning bygger på rektorernas bedömning av på vilken kvalitativ nivå förskolan och skolan befinner sig.

1. Vi genomför de enkäter och uppföljningar som beslutats, t ex klimatundersökning, IUP och annat på kommun/kommundelsnivå. Vi skriver kvalitetsredovisning och lämnar in i juni. Kvalitetsredovisningen leder dock inte till diskussioner och upplevs inte som ett levande dokument. Kvalitetsarbetet kan sägas vara mer spontant än systematiskt.
2. Vi har en kvalitetskalender där systematiska insatser som enkäter och uppföljningar finns med. Varje arbetslag skriver kvalitetsredovisning i juni som analyseras och mål och åtgärder för förbättringar tas fram. Kvalitetsredovisningen upplevs inte tillföra något i kvalitetsarbetet. Kvaliteten på diskussioner om verksamheten och måluppfyllelse som förekommer i arbetslagen håller en ojämn nivå.
3. Vi har en kvalitetskalender där systematiska insatser som enkäter och uppföljningar finns med. Denna kvalitetskalender utgör grunden för vårt kvalitetsarbete. Varje arbetslag arbetar med kvalitetsredovisningen under hela året. Resultatet analyseras och mål och åtgärder för förbättringar tas fram. Arbetet leder till diskussioner kring verksamheten och måluppfyllelse. Dessa analyser påverkar ledning, organisation och resurstilldelning. Kvalitetsredovisningen är väl förankrad och upplevs viktig.

Resultat av självskattningen:

Nivå 1	På väg mot	Nivå 2	På väg mot	Nivå 3
1 förskola	6 förskolor	19 förskolor	23 förskolor	
6 skolor	18 skolor	16 skolor		

(Myråskolan saknas i underlaget)

Grundskolans och förskolans rektorer har skattat sig på ungefär samma sätt vad gäller kvalitetsarbetet, nämligen på nivå 2 och på väg mot nivå 3. Det betyder att varje arbetslag skriver kvalitetsredovisningar och att man har en kvalitetskalender med systematiska insatser som enkäter och uppföljningar. På nivå 2 finns fem av våra nio 7–9-skolor. Inom de flesta kommunalar är spridningen i rektorernas självskattning stor enligt mönstret ovan. Rektor beskriver kvaliteten på diskussionerna om verksamheten som ojämn. Samma spridning blir det om man jämför kommunalerna med varandra. I detta sammanhang används två begrepp, kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning, där det sistnämnda upplevs svårt och

krångligt. Kvalitetsredovisningen upplevs inte tillföra något i kvalitetsarbetet i hälften av förskolorna. Samtidigt lyfter flera skolor upp att systematiken har utvecklats och att det egentligen är analysen som är det svåra i kvalitetsarbetet. Som självskattningen visar finns någon form av kvalitetskalender på de flesta skolor som hjälp för att strukturera arbetet under året.

Skolverket konstaterar att uppföljning och utvärdering ligger i förskolans uppdrag och när man nu lägger till ett nytt avsnitt i förslaget till ny läroplan förstärks betydelsen av det arbetet. Skolverket säger att förskolan har haft svårt att få kvalitetsarbetet att leda till att verksamheten utvecklas. I förslaget till ny läroplan kommer alla i arbetslaget att ha ett ansvar för att arbetet riktas mot målen och intentionerna men förskolläraren får ett särskilt ansvar för att läroplanen i sin helhet genomsyrar verksamheten.

38 förskolor/förskoleområden (75 %) har deltagit i klimatundersökningen. Internetuppkoppling saknas på många ställen och detta anges vara en orsak till ett lågt föräldradeltagande i klimatundersökningen eftersom de inte har kunnat besvara enkäten på förskolan.

I fem kommunalar har samtliga förskolor genomfört klimatundersökningen. I resterande kommunalar har majoriteten av förskolorna genomfört undersökningen med i många fall lågt deltagande. På Svanungens förskolan i Svaneholm är svarsfrekvensen 100 % bland föräldrarna.

Klimatundersökningen har använts av de flesta skolorna, men i Fristad är det några skolor och flera klasser som inte har några föräldrasvar alls. Högst andel föräldrar som svarat hör hemma i Dalsjöfors. Där är svarsfrekvensen dubbelt så hög som i den kommunal där näst flest föräldrar svarat. I åk 7–9 är det bäst svarsfrekvens när det gäller elever. Den skola av 7–9-skolorna som

inte har så hög svarsfrekvens är Fristadskolan. I åk 4–6 är variationen stor, där 4 skolor har färre än totalt 15 elevsvar. Lärares svarsfrekvens varierar också. Det finns en tendens att lärare på mindre skolor har lägre svarsfrekvens än på andra skolor. På några av dessa skolor har ingen lärare besvarat enkäten. Vilka orsakerna till är kan säkert vara flera, men det är tänkbart att lärare på en mindre skola upplever att det är lätt att identifiera vem som svarat vad och avstår från att besvara enkäten av den anledningen. Vi behöver även fundera kring hur klimatundersökningen kan få bli ett underlag i kvalitetsarbetet på varje skola. Det ser väldigt olika ut hur man tar vara på resultaten från undersökningen och nyttan upplevs olika av rektorerna. I forskningen om framgångsrika skolor är klimatundersökningen ett viktigt underlag för att bedöma en skolas pedagogiska och sociala klimat och skulle kunna användas mer aktivt i varje skolas analysarbete.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Kvalitetsarbetet genomsyrar inte arbetet på alla nivåer. Kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning är två begrepp som ofta sammanblandas. Kvalitetsredovisningen är en dokumentation av kvalitetsarbetet och handlar egentligen mer om form. Kvalitetsarbetet handlar om uppföljning och utvärdering av vardagsarbetet, kunskapsutveckling och värdegrundsarbetet. I förskolornas och skolornas kvalitetsarbete är behovet stort att bli bättre på att analysera dvs att kunna värdera olika resultat och beskriva konkreta åtgärder för förbättring. Kvalitetsredovisningen är ständigt föremål för förändring och utveckling och måste svara mot behovet av dokumentation som finns på olika nivåer. Det är viktigt med en systematik.

Nivån på kvalitetsdiskussionerna på den enskilda skolan borde höjas. Här är rektor viktig som pedagogisk ledare. Rektor är ansvarig för kvalitetsarbetet gentemot arbetslagen, men upplever inte alltid att de rätta

verktygen finns för ett sådant arbete. En nyckel för rektor i det arbetet är att initiera diskussion kring resultat t ex klimatundersökningen och analysera orsaker tillsammans med sina medarbetare så att man kan genomföra åtgärder för förbättring när det gäller t ex organisation, undervisning och kompetens.

För att skapa en möjlighet till sådant lärande och utveckla rektorernas kompetens på området kommer Borås Stad att utveckla kvalitetsnätverk där goda exempel kan delges och ett lärande kan äga rum.

Förutsättningar för en webbaserad enkätundersökning är inte den allra bästa när förskolor saknar möjlighet att använda internet. Detta är något som måste åtgärdas omgående.

- starta fler kvalitetsnätverk för pedagoger i förskolan
- prioritera arbete med internetuppkopplingar till alla förskolor
- utveckla kvalitetsnätverken för rektorer inom ramen för Skolutvecklingskonferensen.
- ta fram årscykel för kvalitetsarbetet.

GRUNDSKOLA

Nedanstående självskattning bygger på rektorernas bedömning av på vilken kvalitativ nivå skolan befinner sig.

1. Skolan saknar system för kunskapsuppföljning och bedömning av NP samt inför betygssättning. Lärarna är osäkra i sin förmåga att göra kvalitativa bedömningar av elevers kunskapsnivåer. Sporadisk sambedömning sker när det gäller NP åk 3, 5 och 9 samt i betygssättning.
2. Lärarna är ganska säkra i sin förmåga att göra kvalitativa bedömningar av elevers kunskapsnivåer. Förmågan att göra kvalitativa bedömningar syns i att lärare för de tidiga åren och uppåt till viss del anpassar sin undervisning utifrån bedömning av elevernas förståelse. Viss sambedömning sker när det gäller NP åk 3, 5 och 9 samt i betygssättning.
3. Skolan har ett system för att bedöma prov och inlämningsuppgifter. Planering och uppföljning av elevens kunskapsutveckling sker vid återkommande bestämda tillfällen i arbetslaget. Förmågan att göra kvalitativa bedömningar syns i att lärare för de tidiga åren och uppåt anpassar sin undervisning utifrån bedömning av eleverna förståelse. Lärarna har sambedömning av NP prov år 3, 5 och 9 samt gör kunskapsuppföljningar i samtliga ämnen minst en gång per termin. Betygsättning sker tillsammans i arbetslaget. Lärares förmåga att göra kvalitativa bedömningar syns bl a i goda resultat på bedömningsinstrumenten på gymnasiet och i god samstämmighet mellan resultat på NP och betyg.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
1 skola	3 skolor	25 skolor	11 skolor	1 skola

Rektorer har i huvudsak placerat sig på nivå 2 och på väg mot nivå 3. Av kommunens 41 grundskolor finns 37 på nivå 2 och högre alltså ca 90 % av skolorna. Bilden av rektorers självskattning är alltså positiv vad gäller kunskapsuppföljning och kvalitetssäkring

Rektorer tycker att man har en viss systematik vad gäller bedömningar av nationella prov och betyg, men detta görs på olika sätt med olika kvalitet. När förordningen om IUP med skriftliga omdömen kom i juli 2008 bestämdes i Borås att ett kommunövergripande arbete skulle startas, en sk Boråsmodell, men det är ytterst rektor som beslutar om hur de skriftliga omdömena ska utformas. Under läsåret har ett arbete kring de skriftliga omdömena organiserats av Utvecklingsenheten och detta arbete med att ta fram ett stödmaterial är ett sätt att öka likvärdigheten i bedömningen både mellan

skolor och inom en skola. När ämnesgrupper, i samtliga ämnen, träffas över kommunalgränserna sprids goda idéer och kompetensen ökar. Dessa pedagoger har sedan fortsatt implementeringen på den egna skolan, vilket har inneburit en ökad likvärdighet i bedömningen. Stödmaterial kan utgöra en grund för ökad likvärdighet i bedömningen.

Slutsats – åtgärder för förbättring

I kvalitetsredovisningar kan vi se att skolor vill ha en ökad likvärdighet i bedömningen av elevers kunskapsutveckling. Insatser behöver göras för att förflytta skolor från nivå 2 till nivå 3 dvs att skolan har ett system för kunskapsuppföljning och bedömning. Detta kan göras genom fortsatt arbete med ämnesvisa lärargrupper. Rektorer måste möjliggöra tid för denna typ av arbete.

- ämnesvisa lärargrupper i Borås Stad
- skapa system för kvalitetssäkring och bedömning

- granska kvaliteten på skriftliga omdömen

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

Samtliga skolor använder en av förvaltningen framtagen gemensam mall för kvalitetsredovisning som till struktur och innehåll utgår från Skolverkets rekommendationer. Måluppfyllelsen som redovisas i nämndens kvalitetsredovisning har analyserats av förvaltningsledningen tillsammans med samtliga enhetschefer. Utifrån analyserna tas förbättringsåtgärder fram.

I klimatundersökningen mäts skolornas sociala och pedagogiska klimat. Utbildningsnämnden har satt som mål att samtliga skolenheter våren 2011 skall få resultatet minst 5,0 i snitt, på en skala 1–6, i denna enkätundersökning. Under det gångna året har klimatundersökningen reviderats och

kompletterats med ett nytt område. Numera omfattar undersökningen fyra huvudområden: Normer och värden, Undervisningens kvalitet, Inflytande och delaktighet samt det nya området Skolledning/Rektor.

Totalt sett är resultaten relativt goda för förvaltningen, även om ingen skola når målet 5,0 för samtliga områden när lärares och elevers resultat vägs samman. Högst resultat har området normer och värden, lägst skolledning/Rektor.

På enskilda påståenden i undersökningen kan resultaten inom och mellan skolor variera kraftigt. Det är viktigt för utvecklingen av det sociala och pedagogiska klimatet på skolorna att undersökningen används som ett reellt verktyg för att utveckla en god lärmiljö.

Kvalitetsarbetet som bedrivs inom förvaltningens samtliga enheter kan ytterligare utvecklas. Genom att systematisera resultatinsamlingen kan utrymme skapas för ett fördjupat bedömnings- och analysarbete.

Slutsats – åtgärder för förbättring

- ta fram årscykel för kvalitetsarbetet
- skapa system för kvalitetssäkring

• PROGNOSE

Utifrån de skriftliga omvärdena har skolorna gjort en prognos för hur eleverna förväntas bli behöriga till gymnasiet. Härigenom fås ett underlag för att planera åtgärder under elevernas sista läsår i grundskolan och göra nödvändiga justeringar. Det som då blir tydligt är att andelen elever som förväntas bli behöriga till gymnasiet är högre än tidigare år. Att tänka i prognoser kan hjälpa skolan att skapa höga förväntningar på verksamheten samt att se bakom siffrorna och identifiera den enskilda elevens behov. Genom att regelbundet se på skolans resultat och identifiera de elever som behöver särskilt stöd så kan insatser planeras med större precision.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Prognosen för behörighet till gymnasiet visar att skolorna ser möjligheter att förbättra sin måluppfyllelse. Framförhållningen ökar möjligheterna att utveckla resultatuppföljningen för att sätta in strategiska åtgärder under elevernas sista läsår i grundskolan.

- bredda arbetet med bedömning för lärande för att utveckla undervisning och måluppfyllelse.
- skapa prognoser som omfattar grundskolans senare år

FÖRUTSÄTTNINGAR

• LOKALER

FÖRSKOLAN

Nedanstående självskattning bygger på rektorernas bedömning av var förskolan som helhet befinner sig:

1. Det finns inga eller få avskilda kontorsarbetsplatser, med tillgång till dator, internetuppkoppling och telefon för den pedagogiska personalen.
2. Det finns relativt god tillgång till avskilda kontorsarbetsplatser, med tillgång till dator, internetuppkoppling och telefon för den pedagogiska personalen.
3. Det finns god tillgång till avskilda kontorsarbetsplatser, med tillgång till dator, internetuppkoppling och telefon för den pedagogiska personalen.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
17 förskolor	5 förskolor	10 förskolor	7 förskolor	12 förskolor

Det är stor spridning när det gäller tillgången på kontorsarbetsplatser för personalen allt från inga eller få arbetsplatser där tillgång till dator, internetuppkoppling och telefon saknas till god tillgång till väl utrustade avskilda kontorsarbetsplatser.

I Skolverkets rapport Tio år efter förskolereformen - nationell utvärdering av förskolan framgår att personalen på flera av förskolorna efterlyser arbetsrum med datorer där de i lugn och ro kan planera verksamheten och arbeta med att sammanställa olika typer av dokumentation.

Nedanstående självskattning bygger på rektorernas bedömning av lokaler för pedagogisk verksamhet.

1. Lokaler, miljö och material är inte så väl utformade att en varierad pedagogisk verksamhet möjliggörs. Det finns liten möjlighet att organisera enskilda aktiviteter och gruppaktiviteter.
2. Lokaler, miljö och material är utformade för att möjliggöra en varierad pedagogisk verksamhet till viss del. Det finns liten möjlighet att organisera enskilda aktiviteter och gruppaktiviteter.
3. Lokaler, miljö och material möjliggör ett arbetssätt som bygger på lek och temaarbete. Miljön inbjuder till lek och är utformad för aktiviteter i såväl stora som små grupper och för både lugna och livliga aktiviteter. Lokalerna för den pedagogiska verksamheten tycks i de allra flesta fall möjliggöra god verksamhet i förskolorna. De allra flesta förskolor har lokaler som möjliggör ett arbetssätt som bygger på lek och temaarbete. Miljön inbjuder till lek och är utformad för aktiviteter i såväl stora som små grupper och för både lugna och livliga aktiviteter.

Resultat av självskattningen:

1	på väg mot	2	på väg mot	3
1 förskola		13 förskolor	21 förskolor	18 förskolor

I Barnomsorg- och Skolakommitténs betänkande betonas den pedagogiska miljöns betydelse för arbetet i förskolan:

”För att verksamheten i förskolan ska kunna bedrivas i riktning mot läroplanens mål är det viktigt att skapa miljöer, där barnen inspireras till olika typer av verksamheter och handlingar, till utforskande och upptäckande. Det är därför viktigt att den vuxne är medveten om den pedagogiska miljöns möjligheter och betydelse för det pedagogiska arbetet i förskolan”.

Slutsats – åtgärder för förbättring

I en förskola i förändring med utökat pedagogiskt uppdrag och därmed ökat krav på dokumentation är det en självklarhet att personalen har arbetsplatser som är väl utrustade med dator, internetuppkoppling och telefon.

Flera rektorer för förskolor i Borås har uttryckt att lokalerna är bra i grunden men att underhållet av lokalerna är otillfredsställande.

GRUNDSKOLAN

Ändamålsenliga lokaler är en viktig faktor för måluppfyllelsen. I skolornas kvalitetsredovisning har lokaler undersökts utifrån självskattning i nedanstående kvalitativa nivåer.

Nedanstående självskattning bygger på rektorernas bedömning av var skolan som helhet befinner sig:

1. Lokaler håller relativt dålig standard t ex yta och kvalitet och är inte så väl anpassade till elevers och arbetslags moderna arbetssätt. Utöver klassrum finns inga ytor för konferens och samtal för mindre grupper. Modern utrustning förekommer sporadiskt.
2. Lokaler håller relativt god standard t ex yta och kvalitet och är relativt väl anpassade till elevers och arbetslags arbetssätt. Utöver klassrum finns få ytor för konferens och samtal för mindre grupper. Lokalerna håller ojämn standard när det gäller modern utrustning.
3. Lokaler håller god standard t ex yta och kvalitet och är väl anpassade till elevers och arbetslags arbetssätt. Utöver klassrum finns även ytor för konferens och samtal för mindre grupper.

Lokalerna är modernt utrustade med t ex interaktiva skrivtavlor, projektorer mm.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
9 skolor	4 skolor	18 skolor	6 skolor	3 skolor

I 13 av kommunens 41 grundskolor tycker man inte att lokalerna håller relativt god standard och att lokalerna inte är så väl anpassade till elevers och arbetslags arbetssätt. Modern utrustning förekommer sporadiskt. 18 av skolorna tycker att lokalerna håller relativt god standard och 9 skolor att standarden på skolornas lokaler är god. Rektorer vittnar om slitna lokaler och är oroade för underhållet. På sina håll är upprustning och ombyggnad på gång eller planerad. Moderna arbetssätt i linje med skolans styrdokument ställer höga krav på dokumentation och samarbete i arbetslag. Ändamålsenliga lokaler för att utföra dessa uppgifter är ännu inte en självklarhet – 13 rektorer skattar sina skolor i bottenkiktet.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Ett steg mot ökad likvärdighet är att ta fram en standard för skollokaler i Borås Stad där miniminivå definieras för såväl utrymme

som utrustning. Med tanke på arbetet med att förbättra rektors förutsättningar att vara den pedagogiska ledaren med ansvar för alla elevers måluppfyllelse, kan man fråga sig hur rimligt rektors arbete är med lokalansvar, brandtillsyn, drift etc.

En central förvaltning av skollokaler skulle kunna frigöra skolledares resurser.

- ta fram lokalplan för nybyggnation
- säkerställa rimlig nivå på samtliga skollokaler genom en dokumenterad Borås Stads standard.

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

Som ett resultat av ett långsiktigt strategiskt arbete har Utbildningsförvaltningen ändamålsenliga och väl fungerande lokaler för sin verksamhet. Lokalutnyttjandet och behovet i gymnasieskolorna kommer att ses över inför genomförandet av ny gymnasieskola, Gy 11. Målsättningen är att ha fyra, ungefär lika stora enheter. På sikt kommer Tullengymnasiets individuella programmet att integreras på övriga gymnasieskolor.

Vux Erikslund påbörjade i slutet av 2009 en flytt till Vux Björkäng och den kommer att vara fullt genomförd vid halvårsskiftet 2010. Utbildningsnämndens förhoppning är att hela vuxenutbildningens verksamhet ska finnas i samma, centralt belägna lokaler i Borås.

Slutsats – åtgärder för förbättring

- se över lokalbehov inför genomförandet av Gy 11*.
- börja planera för att vuxenutbildningens verksamhet samlas i gemensamma lokaler.

• DATORER

FÖRSKOLA

Rektorerna har självskattat sina förskolor utifrån tillgång till datorer enligt följande:

1. Det finns inte tillräckligt med datorer. Det saknas relevanta programvaror.
2. Det finns tillräckligt med datorer. Datorn används relativt lite i verksamheten.
3. Datorn är ett naturligt inslag i verksamheten och används som pedagogiskt verktyg i vardagen. Det finns relevant programvara.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
10 förskolor	8 förskolor	20 förskolor	6 förskolor	3 förskolor

Fyra förskolor använder inte datorer i verksamheten med barn. I dessa förskolor används datorer endast av pedagoger.

På tio förskolor menar rektorerna att det inte finns tillräckligt med datorer och ytterligare åtta förskolor har ännu inte tillräckligt antal datorer. På många förskolor på nivå 2 finns tillräckligt med datorer, men dessa används relativt lite i verksamheten. Endast tre förskolor har datorn som ett naturligt inslag i verksamheten.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Det finns olika syn på datorns plats i förskoleverksamheten. Det finns rektorer som uttrycker att man inte ser att datorn är ett pedagogiskt verktyg i förskolan och det finns rektorer som tycker tvärtom. IT-pedagogiken har inte fått något större genomslag i förskolans verksamhet.

För att öka barnens möjlighet att få tillgång till datorn som ett pedagogiskt verktyg behöver personalen få utökad kompetens.

- kompetensutveckla personalen i PIM.

GRUNDSKOLAN

Borås Stad gjorde en IT-satsning under våren 2008 och ett stort antal datorer samt IT-utrustning köptes in till skolorna. I jämförelse med kartläggningen som gjordes innan satsningen 2008 kan vi se att antalet

*Ny gymnasiereform Gy 2011

datorer i verksamheten har ökat. Dock har ett fåtal skolor uppgett att dessa datorer av olika anledningar inte har kopplats in. Med denna IT-satsning som bakgrund har den pedagogiska användningen av datorerna undersökts utifrån självskattning i nedanstående kvalitativa nivåer.

Självskattningen bygger på rektorernas bedömning av var skolan som helhet befinner sig:

1. Datorn används relativt lite i undervisningen. Undervisning sker vid enstaka tillfällen i datakunskap. Datorn används mest som ordbehandlare. Kompetensen bland pedagogerna är låg.
2. Datorn används en hel del i undervisningen. Intresset och kompetensen bland pedagogerna varierar. Datorns möjligheter tas inte tillvara fullt ut i undervisningen.
3. Datorn är ett naturligt inslag i undervisningen. Undervisningen planeras utifrån de möjligheter som finns när det gäller IT. Intresset för IT bland pedagogerna är stort. IT-kompetensen bland pedagogerna är hög.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
3 skolor	3 skolor	24 skolor	6 skolor	5 skolor

Rektorerna skattar sina 7–9skolor från på väg mot nivå 2 till nivå 3. Det är alltså en stor skillnad i hur datorerna används i undervisningen i de högre åldrarna.

Det finns också en spridning mellan skolor inom en kommunal del som t ex i Göta och Viskafors där spridningen är mellan nivå 1 och nivå 3.

Om man jämför datortätheten med ovanstående självskattning finns inget samband mellan antal datorer per elev och att datorn är ett naturligt inslag i undervisningen. Målet är ju att datorerna ska vara just det, men det verkar inte vara så på de flesta skolorna. Den slutsats man kan dra är att en satsning på personalens datakompetens behövs för att nå längre på området. Någon skola menar att man försökt använda sig av Skolverkets självstudiesatsning men inte lyckats, då datorerna inte klarar att hantera programvaran. En annan skola nämner i sin kvalitetsredovisning att man har ett utvecklingsarbete där datorn används för att utveckla läsförmåga genom att skriva på datorn.

Utvecklingsenheten har under 2009 tilldelat Dalsjöfors medel för en extra IT-satsning. Denna har resulterat i att alla skolor ligger på nivå 2 förutom Aplaredskolan som fortfarande skattar sig själv på nivå 1. Denna satsning behöver följas upp under längre tid för att se vidare utveckling.

Slutsats – åtgärder för förbättring

För att få datorn att bli ett naturligt inslag i undervisningen behöver lärarna utökad IT-kompetens kopplad till sin undervisning. Borås Stad startar därför en utbildning i PIM, praktisk IT- och mediekompetens, i samverkan med Skolverket. Varje lärare kommer att examineras på kompetensnivå 3. Ett annat sätt att få datorn att bli ett pedagogiskt verktyg är införande av en

lärplattform. En lärplattform används som ett virtuellt klassrum där elever och lärare kan kommunicera med

varandra och bli utbyta dokument.

- genomföra PIM-utbildning för alla lärare/pedagoger upp till kompetensnivå 3.
- bilda IT-strategisk grupp för PIM och lärplattform.

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

Tillgången och tillgängligheten av datorer är god på samtliga enheter inom Utbildningsförvaltningen.

På flera gymnasieprogram utrustas alla elever med en bärbar dator som används i undervisningen i alla ämnen.

Slutsats – åtgärder för förbättring

God tillgång på datorer ger lärarna förutsättningar att använda dator som pedagogiskt verktyg i undervisningen. I gymnasieskolan är datorn redan nu en självklar utrustning på vissa program och används i stor omfattning av elever och lärare. Inom övriga program och enheter sker användningen mer sparsamt och sporadiskt och är avhängigt elevers

- och lärares kunskap och intresse.
- utarbeta en utvecklingsplan för IT i skolan.
- utrusta eleverna i gymnasieskolan med bärbara datorer i större utsträckning än tidigare.
- bygga ut trådlöst nätverk och möjliggöra uppkoppling på hela skolan.
- genomföra PIM-utbildning för alla lärare/pedagoger upp till kompetensnivå 3.
- bilda IT-strategisk grupp för PIM och lärplattform tillsammans med förskola och grundskola.

• SKOLBIBLIOTEK

Språkutveckling/läsutveckling är ett prioriterat område i Borås Stads åtgärdsplan för barnomsorg/skola. Ett väl fungerande skolbibliotek med utbildad skolbibliotekarie, som samarbetar med skolans personal i planering och undervisning är en viktig del i arbetet med språket.

ningen. Merparten av de skolor som svarat nej på frågan om nära samarbete mellan skolans personal och bibliotekarien är mindre skolor i ytterkommundelarna.

Slutsats – åtgärder för förbättring

- klargöra skolbibliotekens roll i arbetet med lässtimulerande arbete
- skapa nätverk mellan skolbiblioteken
- fördjupa samarbetet mellan skolbiblioteken och skolan för att främja språkutvecklingen, särskilt när det gäller barn i behov av stöd för sin språkliga utveckling.

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

På samtliga enheter finns väl fungerande skolbibliotek med utbildade skolbibliotekarier. Biblioteket är en del av skolan och samarbetet med lärare och elever är väl utvecklat.

FRÅGESTÄLLNING	Ja	Nej
Finns nära samarbete mellan skolbibliotekarien och skolans personal i planering och undervisning?	28 skolor	11 skolor

(Hestra Midgård och Götaskolan saknas i underlaget)

Nedanstående frågeställning har besvarats av rektorer på grundskolor i Borås:

I ca 2/3 av alla Borås stads grundskolor har skolans personal ett nära samarbete med skolbibliotekarien. Detta samarbete påverkar både planering och undervisning. Alla 7–9-skolor tillhör denna grupp utom Fristadsskolan.

Störst spridning inom kommundelarna när det gäller samarbetet mellan skolbibliotek och skolans personal är det i Dalsjöfors och Viskafors. Detta kan bero på att det i dessa kommundelar finns små skolor som inte har tillgång till egen skolbibliotekarie.

I allmänna råd för kvalitetsredovisning tas skolbiblioteket upp som en resurs som har betydelse för måluppfyllelsen. Generellt kan man säga att de allra flesta skolor i Borås Stad använder skolbiblioteket och att bibliotekariens kompetens tas tillvara i undervis-

• BEHÖRIGHET OCH KOMPETENS

FÖRSKOLAN

En av de viktigaste kvalitetsfaktorerna i förskolan är personalens kompetens. Det handlar om förhållningssätt och om den pedagogiska medvetenhet som kommer till uttryck i sättet att tänka och förhålla sig till barn, andra vuxna i förskolan och till föräldrar. Det uppdrag som förskolan ges i läroplanen ställer krav på en verksamhet som förutsätter att personalen besitter goda pedagogiska kunskaper.

Förskolan	Validering 2009	Barnskötarutbildning för obehöriga 2009	Reggio Emilia-utbildade t om 2009
Brämhult	3	8	18
Centrum	1	3	19
Dalsjöfors	3	2	3
Fristad	2	9	1
Göta	2	1	6
Norrby	2	4	0
Sandhult	2	7	1
Sjöbo	0	5	1
Trandared	2	6	9
Viskafors	0	1	0
Totalt Borås Stad	17	46	58

I valideringsutbildningen får barnskötare möjlighet att examineras till förskollärare. Filosofin från Reggio Emilia kring barns utveckling och lärande har gett avtryck i läroplanen för förskolan. Utgångspunkten i Reggio Emilia är barnets egna förmåga och kompetens och där verksamheten utgår ifrån barnens behov och intressen, samtidigt som den inspirerar till utforskande, lek och lärande. Borås högskola erbjuder kurser i Reggio Emilia och totalt har 58 pedagoger gått utbildningen t o m 2009. I kvalitetsredovisningarna kan vi se att detta har gett positiva avtryck i det dagliga arbetet både när det gäller miljöns utformning och arbetssätt. Nätverk har bildats bland rektorer och pedagoger över kommunalgränser för att sprida goda idéer på detta område.

Andel förskollärare i förskolan (%)						
	Brämhult	Centrum	Dalsjöfors	Fristad	Göta	Norrby
2007	63	62	61	71	67	73
2008	58	64	63	68	65	68
	Sandhult	Sjöbo	Trandared	Viskafors	Borås	
2007	69	63	64	59	61	
2008	69	53	67	50	63	

Källa: Årsredovisning 2008

Andelen förskollärare har inte ökat 2008 i enlighet med de mål fullmäktige har satt upp. 17 personer med

Mål tagna av fullmäktige

2007 andel förskollärare 61%

2008 andel förskollärare 64%

2010 andel förskollärare 69%*

barnskötarutbildning går valideringsutbildning under 2009. Detta är en viktig strategi för att öka antalet och därmed andelen förskollärare som arbetar ute i verksamheten, vilket är viktigt med tanke på den nya läroplanen som håller på att tas fram för förskolan. I förslaget till den betonas förskollärarens ansvar genom att Skolverket föreslår att

de högskoleutbildade förskollärarna utifrån sin specifika kompetens ska ges ett särskilt ansvar för att arbetet i förskolan riktas mot läroplanens mål och intentioner.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Förskollärares kunskap och kompetens är en viktig förutsättning för att den dagliga pedagogiska verksamheten ska kunna inriktas mot läroplanens mål och intentioner. Arbetet med att öka andelen förskollärare måste därför fortsätta, varför rektorer bör uppmuntra fler att gå valideringsutbildningen. Reggio Emilia-inspirerad pedagogik är ett bra sätt att arbeta för att förverkliga läroplanen. Det är viktigt att fortsätta att uppmuntra personal att ta del av denna kompetensutveckling.

- fortsätta valideringsutbildningarna.

GRUNDSKOLA

Eftersom både svenskan och matematiken är behörighetsgivande ämnen till gymnasieskolan borde det vara en självklar rätt för alla elever på alla skolor att undervisas av ämnesbehöriga lärare. Det råder en förvirring vad gäller begreppen behörighet och kompetens. Kompetens kan innehålla lärarbehörighet, ämnesbehörighet, didaktisk kunskap men också engagemang. Ibland ersätter erfarenhet behörighet. Detta kan vara en orsak till att rektorer har haft svårt att definiera lärarbehörighet hos sina medarbetare. Man kan misstänka ett samband mellan låg måluppfyllelse och låg ämnesbehörighet.

KD	Svenska			Svenska som andra språk			Matematik		
	åk 1-3	åk 4-6	åk 7-9	åk 1-3	åk 4-6	åk 7-9	åk 1-3	åk 4-6	åk 7-9
Brämhult	95.4%	85.2%	60%	85.7%	70%	41.7%	91.3%	88.5%	72.7%
Centrum	100%	100%	100%	0% ⁶	100%	100%	100%	100%	100%
Dalsjöfors	100%	91.5%	100%	100%	100%	100%	100%	85.7%	100%
Fristad	90.9%	85.7%	88.9%	---	---	---	100%	66.7%	88.9%
Göta	94.7%	100%	100%	33.3%	28.6%	100%	100%	100%	88.9%
Norrby	91.5%	83%	16.7%	21.6%	30%	100%	96%	80%	100%
Sandhult	100%	89.5%	100%	50%	50%	100%	94.1%	88.2%	100%
Sjöbo	91.7%	90.9%	78%	33.3%	33.3%	0%	91.7%	90%	89%
Trandared	100%	100%	---	100%	100%	---	100%	94.1%	---
Viskafors	100%	100%	100%	---	---	---	100%	100%	83.3%

⁶ Svenska som andraspråksundervisning förekommer men det finns ingen ämnesbehörig lärare i sva.

⁷ Ingen svenska som andraspråksundervisning förekommer

ÅK 1-3

Tabellerna ovan visar att lärarbehörigheten är högst i svenska och matematik ju yngre barn som undervisas och generellt finns en ganska god behörighet i dessa ämnen i åk 1–3. Spridningen mellan kommundelarna vad gäller behörighet i svenska och matematik sträcker sig från 91–100 %. När det gäller svenska som andraspråk är lärarbehörigheten överlag låg. Det finns kommundelar som har 0 % behörighet och på skolor med stor andel elever med utländsk bakgrund saknas ämnesbehörighet till stor del i ämnet.

ÅK 4-6

I svenska sjunker andelen ämnesbehöriga något under mellanåren och spridningen mellan kommundelarna ökar från 85–100 % behörighet. I matematik kvarstår samma behörighetstal som i åk 1–3. Fortsatt låg behörighet i svenska som andraspråk. Full behörighet finns dock i Centrum, Dalsjöfors och Trandareds kommundelar. I övriga kommundelar pendlar andelen behöriga mellan 28,6–70 % i svenska som andraspråk.

ÅK 7-9

I åk 7–9 sjunker däremot lärarbehörigheten i några kommundelar drastiskt. På Särilaskolan är 1 av 6 lärare behöriga i ämnet svenska, alltså 16,7 %. Det är stor variation när det gäller behörigheten mellan olika 7–9-skolor och på hälften av dessa skolor är ämnesbehörigheten för lärare 100%. Behörigheten i matematik är också alltför låg. I endast fyra kommundelar finns full behörighet hos matematiklärarna. I övriga 5 kommundelar som har 7–9-skola ligger behörigheten hos matematiklärarna mellan 72–89 %. När det gäller ämnet svenska som andra språk är behörigheten 100 % i sex kommundelar. Ju äldre barn ju fler utbildade svenska som andraspråklärare.

Slutsats – åtgärder för förbättring

- definiera begreppen behörighet och kompetens
- utbilda fler svenska som andraspråklärare
- utnyttja lärarlyftet för att öka behörigheten i svenska, svenska som andra språk och matematik.

• ÖVERGÅNGAR

FÖRSKOLAN

Flera kommundelar har handlingsplaner för övergångar mellan förskola och förskoleklass. Några rektorer beskriver att övergången till fritidshem finns med i planen, men det är inte självklart överallt. Det finns även planer för överlämning av dokument t ex utvecklingsplaner, åtgärdsprogram och TRAS i några kommundelar. En synpunkt som förskolans rektorer ofta tar upp är att skolan inte tar emot information som ges från förskolan. Det verkar finnas risk att viktig information från förskolan vid övergången kan gå förlorad.

Slutsats – åtgärder för förbättring

- På flera håll har det uttryckts brister i kommunikationen mellan förskola och förskoleklass samt mellan förskola och fritidshem. Detta är något kommundelarna behöver se över. Vi vet både från forskning och från erfarenhet att en övergång som inte blir bra kan innebära en sämre start i förskoleklass för eleven. Det är viktigt ur barnets/eleven synvinkel att det är fungerande övergång.
- göra en översyn av handlingsplaner för övergång till förskoleklass och fritidshem för att säkerställa att viktig information inte tappas bort.

2.2 KUNSKAPSUTVECKLING

Alla elever har rätt att lämna skolan med goda kunskaper. Det lägger grunden för framtida studie - och arbetsliv och är en förutsättning för att bli den aktiva samhällsmedborgare som läroplanerna föreskriver.

Förskolan har inga uppnåendemål utan endast mål att sträva mot. Målen som finns i förskolans läroplan anger inriktningen på arbetet och den önskade kvalitetsutvecklingen i förskolan.

I år är det första gången ämnesprov i åk 3 genomförs i Sverige. De ska pröva mot målen i matematik, svenska och svenska som andraspråk. Grunden för bedömning av måluppfyllelsen består av två delar där provet utgör ena delen och den andra delen är en bedömning av elevens övriga prestationer i ämnet. Målsättningen i Borås Stad är att 100 % av eleverna ska klara målen i matematik och svenska/svenska som andraspråk 2012. 2009 har vi nått till 86 % i svenska/

Inriktningsmål för verksamheten i Borås Stad	Förväntad effekt 2012
100% av eleverna klarar nationella mål i åk 3	100% av eleverna klarar nationella mål i åk 3
100% av eleverna klarar nationella mål i åk 5	98% av eleverna klarar nationella mål i åk 5
100% av eleverna är behöriga till nationellt program	95% av eleverna är behöriga till nationellt program
100% av eleverna når målen i alla ämnen i åk 9	85% av eleverna når målen i alla ämnen i åk 9

svenska som andraspråk och i matematik 81 %. Vi

RESULTAT

• NATIONELLA PROV ÅK 3

Andel (%) elever som uppnått målen i ämnet		
	Svenska/Svenska som andraspråk 2009	Matematik 2009
Brämhult	70	71
Centrum	79	76
Dalsjöfors	88	80
Fristad	90	82
Göta	89	90
Norrby	87	83
Sandhult	84	85
Sjöbo	76	70
Trandared	90	93
Viskafors	80	80
BORÅS	86	81

Källa: Kommundelarnas kvalitetsredovisningar

kan konstatera att det är en bit kvar innan förväntad effekt är uppnådd.

16,3 % av eleverna i åk 3 i Borås Stad hade åtgärdsprogram i svenska och 13,4 % i matematik i dec 2008. Högst andel elever som hade åtgärdsprogram i svenska finns på

Sjöbo följt av Norrby, Dalsjöfors och Brämhult. Samma kommundelar ligger högst även när det gäller åtgärdsprogram i matematik.

Under kommande läsår kommer tre utvecklingspedagoger att arbeta med alla arbetslag i varje skola och fokusera på matematikundervisningen med utgångspunkt i aritmetiken. Resultatet av denna satsning ser vi delvis nästa läsår.

• NATIONELLA PROV ÅK 5

Andel (%) elever som uppnått målen i ämnet									
	Svenska/Svenska som andraspråk			Matematik			Engelska		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Brämhult	76	88	87	79	85	88	91	95	82
Centrum	92	74	80	89	76	85	98	84	86
Dalsjöfors	92	96	80	89	95	88	95	96	84
Fristad	85	90	84	81	91	84	89	97	86
Göta	93	72	80	82	87	87	92	70	84
Norrby	79	85	87	85	87	89	89	94	88
Sandhult	83	88	88	81	85	93	83	90	93
Sjöbo	85	92	77	80	65	80	85	76	76
Trandared	83	85	88	77	93	84	88	92	91
Viskafors	76	88	76	79	78	80	92	99	83
BORÅS	--- ⁸	---	83	---	---	86	---	---	86

Källa: Kommundelarnas kvalitetsredovisningar

Målsättningen 2012 som Kommunfullmäktige antagit är att 98 % av eleverna ska klara de nationella målen i åk 5 i alla ämnen som eleven läser. Sandhults kommundel ligger högst när det gäller andel elever som klarar svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska. Två kommundelar som ligger bland de som har lägst andel elever som uppnår målen i samtliga tre ämnen är Sjöbo och Visakafors. De kommundelar som framför allt utmärker sig genom att ha många åtgärdsprogram (i förhållande till antal

elever) i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska är Fristad, samt Sjöbo i svenska/svenska som andraspråk och matematik och Norrby i svenska/svenska som andraspråk och engelska.

Om man tittar på skolor utifrån ett flerspråkighetsperspektiv är tendensen att Fjärding, Daltorp, Särila, Erikslund, Sjöboskolan och Ekaräng, som har stor andel elever som läser svenska som andraspråk, har en lägre måluppfyllelse jämfört med skolor som inte har så stor andel elever med utländsk bakgrund.

• NATIONELLA PROV ÅK 9

Andel (%) elever som uppnått målen i ämnet									
	Svenska/Sva			Matematik			Engelska		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Bodaskolan	86	76	80	79	69	76	89	88	79
Engelbrekt	99	95	91	96	88	90	99	95	94
Dalsjöskolan	98	95	99	85	85	98	95	94	99
Fristadskolan	88	92	92	80	83	86	89	89	93
Daltorpskolan	92	96	96	85	81	85	93	93	95
Särilaskolan	73	88	83	62	66	70	80	84	84
Sandgårdskolan	94	92	98	81	82	85	92	93	98
Erikslundskolan	91	99	91	80	86	80	94	99	91
Viskaforsskolan	88	97	93	88	81	88	88	95	96
BORÅS	--- ⁹	---	91	---	---	84	---	---	91

Källa: Kommundelarnas kvalitetsredovisningar

När det gäller trender för nationella prov ska man komma ihåg att det handlar om olika elevgrupper varje år och det är därför svårt att jämföra åren med varandra. Det finns ändå vissa trender på 7–9-skolorna. Positiv trend i svenska/sva, matematik och engelska syns på Dalsjöskolan, Fristadskolan, Daltorpskolan, Särilaskolan och Sandgårdskolan. Bodaskolan och Engelbrekt har en nedåtgående trend i alla tre ämnen.

Vid en jämförelse av relationen mellan provbetyget (från nationella provet) och slutbetyget ser vi att alla skolor sätter ett högre slutbetyg än provbetyget vilket utgår från det nationella provet i svenska. Särilaskolan, Engelbrektskolan, Erikslundskolan samt Viskaforssskolan har alla satt mycket högre slutbetyg jämfört med provbetyget i svenska. Övriga skolor ligger mellan 9,2 % och 13,4 %. Samma tendens finns i matematik. Alla skolor har ett högre slutbetyg jämfört med provbetyget. Här utmärker sig Särilaskolan, Sandgårdskolan, Erikslundskolan samt Dalsjöskolan. I engelska är mönstret detsamma men inte lika utmärkande. När man tittar på vilka skolor som sätter lägre slutbetyg än provbetyget sticker Fristadskolan och Dalsjöskolan ut framför allt i svenska. I engelska är det Särilaskolan som sticker ut.

Fristadskolan är den skola som har störst överensstämmelse mellan provbetyg och slutbetyg, men eftersom betygsresultaten ändå inte är tillfredsställande kan man ställa sig frågan på vilket sätt undervisningen leder eleven till högre måluppfyllelse.

Det finns olika sätt att resonera kring hur man redovisar andel elever som fått provbetyg i ämnet utifrån de nationella proven. I Skolverkets databas SIRIS är utgångspunkten för andelen utifrån de elever som genomfört proven, vilket får som konsekvens att de skolor som inte låter alla elever genomföra proven får en högre andel, dvs bättre resultat, när man räknar andelen som klarat de nationella proven. En anledning till att elever inte gör de nationella proven kan vara att man är nyanländ till Sverige och har bedömts inte klara att genomföra proven. Att istället jämföra antalet som får provbetyg med det totala antalet elever visar även den grupp elever som av olika skäl inte genomför proven. Det senare sättet lyfter även fram en möjlighet att jämföra med det verkliga betygsutfallet där alla elever räknas med. I Borås har vi valt att redovisa enligt modellen att räkna alla elever (Boråsmodellen), eftersom det blir ett bättre underlag för förbättringsåtgärder samt att vi lättare kan jämföra med betygsutfallet.

Andel(%) elever med lägre eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget (NP)						
	Svenska		Matematik		Engelska	
	lägre	högre	lägre	högre	lägre	högre
Bodaskolan	3,8	13,4	1,2	19,3	5,3	10,7
Dalsjöskolan	9,2	11,5	Data saknas	34	8,1	15,3
Daltorpskolan	4,1	11	3	18,8	5,6	10,5
Engelbrektskolan	5,1	23,4	2,5	10,5	5,7	6,3
Erikslundskolan	Data saknas	25	Data saknas	30,2	1,6	9,5
Fristadskolan	10,8	9,2	4,6	3,1	6,5	6,5
Sandgårdskolan	Data saknas	Data saknas	Data saknas	28,6	7	5,3
Särilaskolan	0,8	20,7	2	24,3	10,1	5,4
Viskaforssskolan	2,7	29,7	1,3	12	1,4	13,5

Källa: SIRIS

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

GYMNASIESKOLAN

De nationella kursproven är hjälpmedel för läraren att bedöma om eleverna har nått uppställda mål. Proven ska bidra till så enhetliga bedömningsgrunder som möjligt över landet och tjäna som riktmärken för en likvärdig och rättvis betygsättning. Vid en jämförelse mellan betyg på nationella

prov och satta kursbetyg i Engelska A, Matematik A och Svenska B visar resultaten för förvaltningen i genomsnitt en god överensstämmelse. De skillnader som finns föranleder dock fortsatt arbete med uppföljning och analys på respektive skola.

Slutsats – åtgärder för förbättring

- jämföra och analysera överensstämmelsen mellan nationella provbetyg och satta kursbetyg på skolnivå.

• BETYG ÅK 8

Det finns oklarheter kring betygssättningen i åk 8. Traditionellt har terminsbetyget ofta använts för att mana på elever och speglar inte alltid kunskaperna eleven har. Tydliga kriterier för åk 8 saknas och vad ett terminsbetyg står för och hur det relaterar till de nationella målen och betygskriterierna för åk 9 tolkas på olika sätt på skolorna.

I översikten framgår inget mönster att elever generellt har svårare att nå målen i något specifikt behörighetsgivande ämne. Det är

olika ämnen i olika kommunalar som man behöver arbeta extra med; framför allt är det engelska och matematik som eleverna har störst svårigheter att nå målen i. I fem kommunalar är engelskan ämnet med lägst måluppfyllelse och i tre kommunalar är det matematik. Särila har, när det gäller engelska, markant lägre måluppfyllelse. I matematik ligger Viskafors betydligt lägre än övriga och det är också stor skillnad inom skolan om man ser till resultaten i engelska respektive svenska. På motsvarande sätt skiljer engelskan ut sig från de övriga två ämnena på Sandgårdsskolan.

Andel elever som uppnår målen i ämnet									
	208 elever	113 elever	161 elever	152 elever	149 elever	127 elever	141 elever	67 elever	70 elever
	Boda-skolan	Engelbrekt-skolan	Dalsjö-skolan	Fristad-skolan	Dalorp-skolan	Särila-skolan	Sandgård-skolan	Erikslund-skolan	Viskafors-skolan
	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel
Engelska	81,3	92	87,6	88,2	88,6	71,4	84,4	88	82,9
Matematik	82,7	94	81,4	91,4	82,6	78,7	93,6	83,6	72,9
Sv+sva	84,6	94,7	87,6	93,4	84,6	81,1	94,3	94	88,6

BETYG ÅK 9

MERITVÄRDE, BEHÖRIGHET TILL GYMNASIET OCH ÖVRIGA RESULTAT

Betyg åk 9		Andel (%)				
Vt 2009	Merit värde	Behöriga till gymnasiet	Nått målen i alla ämnen	Ej nått målen i ett ämne	Ej nått målen i två el flera ämnen	Saknar betyg i alla ämnen
Bodaskolan 2009	198,7¹⁰	76,4	62,3	11	21,5	5,2
2008	199,8	77,4	73,2	6,3	15,3	5,3
2007	198	76	67	9	18	6
2006	201	84	70	9	19	2
Engelbrekt 2009	218	91,4	82,7	5,6	11,7	0
2008	212,9	92,8	81,7	9,8	8,5	0
2007	206	97	87	7	6	1
2006	218	99	86	10	5	0
Dalsjöskolan 2009	209,9	88,8	81,3	6,7	11,9	0
2008	203,3	90,7	80,2	9,9	9,9	0
2007	214	90	83	8	10	0
2006	207	89	80	8	11	2
Fristadskolan 2009	197,5¹¹	84,5	75,2	7,5	16,1	1,2
2008	190,9	86	64	16,3	19,8	0
2007	190	82	65	11	23	1
2006	198	84	65	16	19	1
Daltorp 2009	208,7	90,4	78,3	6,6	15,1	0
2008	206,5	91,8	73,8	9,7	15,4	1
2007	202	89	69	13	19	1
2006	201	90	72	10	18	1
Särlaskolan 2009	182,1¹²	72,1	60,6	7,9	27,3	4,2
2008	194,9	72,4	62,9	9,4	20,6	7,1
2007	191	76	64	12	21	3
2006	197	79	67	9	22	3
Sandgård 2009	209,9	92,6	82,2	9,6	8,1	0
2008	208,9	91,5	85,1	5,7	8,5	0,7
2007	211	93	89	3	7	1
2006	215	94	90	4	6	0
Erikslund 2009	201,8	84,6	76,9	4,6	18,5	0
2008	219,9	89,9	75,9	13,9	10,1	0
2007	205	83	74	12	12	1
2006	189	81	69	5	26	0
Viskaforsskol. 2009	206,2	94,7	82,7	6,7	10,7	0
2008	211,1	91,3	82,7	6,7	10,6	0
2007	210	87	81	12	8	0
2006	205	89	81	13	4	1
Borås Kristna 2009	197,6	91,3	78,3	13	8,7	0
2008	217	81,8	81,8	9,1	9,1	0
2007	206	86	86	0	14	0
2006	215	95	70	20	5	5
Malmen 2009	224	92,5	90	5	2,5	2,5
2008	202,2	80,4	76,1	6,5	15,2	2,2
2007	222	94	92	2	6	0
2006	203	90	82	8	8	2
Borås Stad¹³ 2009	202,9	85	74,5	7,6	16,4	1,5
2008	203,3	86	74,4	9,6	14,1	1,9
2007	202,1	85,6	74,7	9,3	14,3	1,7
2006	203,2	87,3	74,8	9,2	14,9	1,1

Källa: Skolverket, Siris

22 ¹⁰ Enl skolans kvalitetsredovisning är meritvärdet 187,5¹¹ Enl skolans kvalitetsredovisning är meritvärdet 195¹² Enl skolans kvalitetsredovisning är meritvärdet 174,3¹³ Avser endast kommunala skolor

När vi jämför SIRIS meritvärde för Boda-skolan och Särilaskolan med det man i sin kvalitetsredovisning uppgett enl Boråsmodellens sätt att beräkna, syns tydliga skillnader. Dessa beror på att SIRIS räknar bort de elever som är helt utan betyg i underlaget för meritvärde. I Boråsmodellen tas alltid alla elever med. Skillnaden mellan skolornas kvalitetsredovisningar och SIRIS blir därför tydlig i de skolor som har högst bortfall dvs flest elever som inte har betyg i något ämne. Vi väljer att ta utgångspunkt i Boråsmodellens sätt att beräkna.

Spridningen i Borås Stads kommunala skolor ser ut enl följande:

Meritvärde	Behörighet till gymnasiet	Ej uppnått mål i ett ämne	Ej uppnått mål i två eller fler ämnen	Helt utan betyg
182,1 – 218 ¹⁴	72.1 - 94.7%	4.6 – 11%	8.1 – 27.3%	0 – 5.2%

Källa: Skolverket, Siris

Boråsskolornas meritvärden sträcker sig mellan 182,1–218¹⁴ poäng (174–218 enl. Boråsmodellen) med tre skolor under 200 poäng. Det högsta en elev kan få är 320 poäng vilket motsvarar MVG i alla ämnen. Det är en tämligen stor skillnad mellan 7–9-skolorna i kommunen där skillnaden mellan högst och lägst är hela 55 poäng. Det finns också ett samband mellan låga meritvärden, behörighet till gymnasiet, ej uppnått målen i ett, två eller flera ämnen samt elever helt utan betyg. Elever som saknar betyg i alla ämnen finns i tre kommunalar.

Det är viktigt att värdera resultaten och om man ställer årets resultat till den förväntade effekten 2012 kan man konstatera att det är en bra bit kvar till förväntad effekt är uppnådd.

Förväntad effekt 2012	Utfall 2009
Meritvärde 220	Meritvärde 202,9
Behörighet till nationellt program 95%	Behörighet till nationellt program 85%

Med tanke på att det förväntade målet 2012 är 220 poäng borde det finnas en nedre gräns för vad som är godtagbart när det gäller en skolas meritvärde. Att bestämma den

sortens kvalitetsnivåer i Borås Stad för resultaten skulle kunna vara ett sätt att avgöra när en skola behöver extra åtgärder för att öka resultaten.

• SOMMARSKOLA

Under sommarlovet hade 59 elever som inte nått behörighet till gymnasiet chansen att gå i sommarskola för att kunna komma in på gymnasiet. 21 elever av dessa klarade detta. Sommarskola anordnades i sju av nio kommunalar med olika framgång. I två av kommunalar har alla elever som deltagit nått behörighet till gymnasiet efter genomförd sommarskola. I den kommunalar man lyckats sämst har endast 1 av 14 elever fått behörighet att söka till gymnasieskola. En av förklaringarna till det kan vara att man inte haft ordinarie pedagoger som undervisat utan tagit in andra vuxna för uppdraget. Det behövs ytterligare analyser varför det är sådana skillnader mellan kommunalar. Man behöver titta vidare på kvaliteten på undervisningen i en sommarskola och dra lärdom av varandras upplägg. En annan intressant fråga är vad det beror på att elever lyckas nå målen på denna korta tid, när man inte har gjort det tidigare. Möjliga förklaringar till detta är möjligheten att koncentrera sig till ett eller ett fåtal ämnen, kontinuiteten i handledningen mellan lärare och elev under några veckor eller att elever upplever att detta är sista chansen att få gymnasiebehörighet. Det kan säkert finnas fler förklaringar.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Under många år har vi haft fokus på resultaten, vilka har den svagheten att de endast kan konstateras i efterhand. Framöver blir det viktigt att också prognosticera resultat för att få till stånd ett mer målinriktat arbetet som är bättre förankrat i den egna skolan för att synliggöra den enskilde elevens behov. Höga förväntningar på elever är en välkänd framgångsfaktor. Om skolan tittar

¹⁴Om man räknar enl Boråsmodellen är skillnaden i meritvärden mellan 174–218

på sina betygsresultat redan i åk 8 och gör en prognos för dessa elevers behörighet till gymnasiet kan arbetet bli mer målinriktat och förankrat bland personalen. Prognosticeringsringar kommer att bli en viktig strategi i vårt arbete med ökad måluppfyllelse.

Vilka orsaker som än anges till spridning mellan skolor när det gäller meritvärde och behörighet till gymnasiet så är det ej acceptabelt sett ur en likvärdighetsaspekt. En förklaring som ofta kommer upp i detta sammanhang att upptagningsområdet har många elever med utländsk bakgrund. Det finns en risk att detta blir en ursäkt för att inte ha höga förväntningar på alla elever. Ett tydligt exempel är Haninge kommun som i ett miljonprogramsområde med många elever med utländsk bakgrund lyckats få oerhört goda resultat genom uppföljning av kunskapsutveckling och höga förväntningar. Lovskolor har varit en mer eller mindre framgångsrik strategi för att öka antalet elever att bli behöriga till gymnasiet. Med utbildade pedagoger som är väl kända av eleverna kan lovskolorna ge fler elever möjlighet att komma in på gymnasiet.

- utveckla matematikundervisningen i alla arbetslag i åk 1–3
- utveckla samsynen kring betygen i åttan. En kartläggning av lokala kriterier kommer att genomföras och ett arbete för att ta fram tydliga riktlinjer för betygssättning i åk 8 inleds januari 2010.
- införa prognosticeringsringar för betyg i ht/vt åk 8 och ht åk 9 samt för skriftliga omdömen i de tidiga åren.
- stötta lovskolor i kommundelarna.

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

• GYMNASIESKOLAN

GENOMSNISSLIGT BETYGSPÖÄNG

Gymnasieskolan i Borås nådde 2009 ett genomsnittligt betygspoäng för de nationella programmen på 13,7, vilket är en liten nedgång från föregående år och något under rikssnittet, 14,0. Maxpoängen är 20. Utbildningsnämndens mål för Borås gymnasieskolor är att våren 2011 skall genomsnittligt betygspoäng ligga klart över rikssnittet och varje program skall ligga över riket för övrigt.

Elva av sexton gymnasieprogram i Borås har en högre betygspoäng än riket. På de fem programmen, Barn- och fritids-, Hotell- och restaurang-, Medie-, Omvårdnads- och Samhällsvetenskapsprogrammet, som har lägre betygspoäng än riket kommer en ingående analys av orsakerna till den negativa skillnaden att göras samt åtgärdsplaner att upprättas.

Genomsnittligt betygspoäng

Nationella program	Borås	Riket	Differens
	13,7	14,0	-0,3
Barn- och fritidsprogrammet	11,4	12,8	-1,4
Byggprogrammet	14,4	12,7	+1,7
Elprogrammet	12,7	12,3	+0,4
Energiprogrammet	12,0	12,3	+0,3
Estetiska programmet	15,1	14,9	+0,2
Fordonsprogrammet	12,0	11,8	+0,2
Handels- och administrationsprogrammet	13,7	12,9	+0,8
Hantverksprogrammet	15,1	14,4	+0,7
Hotell- och restaurangprogrammet	11,6	12,7	-1,1
Industriprogrammet	12,8	11,8	+1,0
Livsmedelsprogrammet	13,6	13,3	+0,3
Medieprogrammet	12,8	13,5	-0,7
Naturvetenskapsprogrammet	16,8	16,2	+0,6
Omvårdnadsprogrammet	12,8	13,2	-0,4
Samhällsvetenskapsprogrammet	14,5	14,8	-0,3
Teknikprogrammet	14,4	14,1	+0,3

Källa: Skolverket, SIRIS, Betygsresultat 2009

BEHÖRIGA TILL HÖGSKOLA OCH FULLFÖLJD UTBILDNING

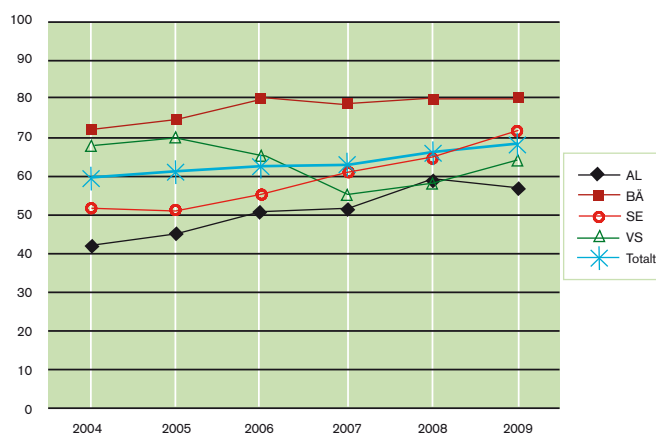
Borås resultat när det gäller högskolebehörighet är på samma nivå som föregående år, 94 procent, men tydligt över riksnivån som ligger på 90 procent. Grundläggande behörighet till universitet och högskola innebär att eleven har slutbetyg från ett nationellt eller specialutformat program och har lägst betyget Godkänt på kurser som omfattar minst 90 procent av de gymnasiepoäng som krävs för ett fullständigt program.

Andelen elever som fullföljt utbildning på nationella, specialutformade och individuella program inom 4 år är, i likhet med förra året, över genomsnittet för riket. I Borås fullföljde 78 procent av eleverna sin utbildning mot rikets

76 procent. Det är ett fortsatt utvecklingsområde för Utbildningsförvaltningen att arbeta för att alla elever fullföljer sin utbildning inom fyra år.

ett flertal år och så även i år (71,6 %). Viskastrandsgymnasiet, som under en treårsperiod visade ett försämrat resultat, vände trenden förra året och har i årets mätning förbättrat sig ytterligare (64,0 %). Almåsgymnasiet resultatutveckling har också varit positiv, dock skedde en nedgång i år (57,1 %). Bäckängsgymnasiet behåller toppositionen (80,5 %) och ligger sedan fyra år på en relativt konstant hög nivå.

Andel elever med slutbetyg från fullständigt program och minst G i samtliga ämnen

	Andel med grundläggande behörighet till universitet och högskola %	Andel som fullföljde utbildningen inom 4 år %
Borås	94	78
Riket	90	76

Källa: Skolverket, SIRIS, Kommunsammanställning.

SLUTBETYG MED MINST G I ALLA ÄMNEN

Andelen elever med slutbetyg från fullständigt program eller utökat program i gymnasieskolan och med minst G i samtliga ämnen var 68 procent, vilket är en ökning för tredje året i rad. Dock är resultatet två procentenheter under det av kommunfullmäktige satta målet för 2009. En ingående analys av orsakerna kommer att göras samt åtgärdsplaner att upprättas på skolnivå.

Tre av fyra skolor förbättrade sitt resultat jämfört med föregående läsår. Sven Eriksonsgymnasiets positiva trend har fortsatt under

AVGÅNG

Studieavgång¹⁵ innebär att eleven har slutat nationellt eller specialutformat program på gymnasieskolan i Borås och inte fortsätter sina studier

på något annat program på de kommunala gymnasieskolorna i Borås. Elever som inte är boråsare kan dock vid ett avbrott fullfölja sina studier i hemkommunen. Under de senaste tre åren har avbrotten totalt sett minskat något och denna tendens håller i sig. En markant avbrotsökning under elevens år 2 i gymnasiet föranleder dock en noggrann analys.

På Viskastrandsgymnasiet har andelen avbrott minskat för andra året i rad, liksom på Almåsgymnasiet där minskningen har varit mycket påtaglig. Förra läsåret minskade avbrotten kraftigt även på Bäckängsgymnasiet, men har ökat något i år igen. På Sven Eriksonsgymnasiet, som under ett antal år

¹⁵ dvs avbrott

haft allt färre avbrott, ökade antalet under föregående år. Ökningen var endast tillfällig och antalet avbrott har minskat igen.

Utvecklingen av avbrotten följs noga av skolorna och av förvaltningen.

INDIVIDUELLA PROGRAMMET

Andelen elever som efter ett års studier på Individuella programmet gick vidare till nationellt program blev 36 procent, vilket är två procentenheter under förra årets nivå och fyra procentenheter under fullmäktiges mål för perioden. Ett allt större antal elever saknar betyg i fler än ett behörighetsgivande ämne, vilket innebär att ett utbildningsår på Individuella programmet sällan räcker utan de flesta eleverna behöver två till tre år för att uppnå behörighet. Flera av dessa elever har utländsk bakgrund. För att utveckla och förbättra undervisningen för denna elevgrupp kommer området elever med utländsk bakgrund att ingå som ett strategiskt område i såväl förvaltningens nya utvecklingsplan som i motsvarande planer på skolnivå.

• GYMNASIESÄRSKOLAN

Våren 2009 avslutade 6 elever sin studiegång på Almåsgymnasiet, 12 på Bergslenagymnasiet och 9 på Viskastrandsgymnasiet. Elevernas måluppfyllelse är mycket god. För varje avgångselev i gymnasiesärskolan görs en individuell planering för fortsatt sysselsättning efter avslutade studier.

• VUXENUTBILDNINGEN

Grundläggande vuxenutbildning: Totalt sett har antalet studerande inom den grundläggande vuxenutbildningen ökat. Inom sfi har fler studerande än tidigare kort utbildningstid från hemlandet vilket visar sig i att en högre andel fortsätter sina studier i svenska som andraspråk och att andelen som erhållit högre betyg än G har minskat. Detta föranleder att stödåtgärder vidtas baserade på individens behov.

• GYMNASIAL VUXENUTBILDNING

Under läsåret har över 65 % av deltagarna slutfört en kurs med betyg och cirka 13 procent har gjort avbrott, men detta varierar mycket beroende på kurs. Andelen är generellt högre inom sammanhängande utbildningar än för enstaka kurser. I jämförelse mellan betygsresultat och närvaro finns en tydlig koppling mellan betyget IG och hög frånvaro. På kurser som ger högskolebehörighet är avbrotten färre och betygsvärdet högre.

Påbyggnadsutbildning: Inom påbyggnadsutbildning har samtliga som påbörjat utbildningen erhållit certifikat.

Särvux: Verksamheten inom särvux har hög elevnärvaro och få avbrott. Utbildningens syfte är att eleverna förvärvar nya kunskaper och utvecklar det man lärt sig tidigare. De elever som uppnår målen får betyg. Till övriga elever utfärdas intyg.

Svenskundervisning för invandrare, Sfi: Nio hundra personer deltog någon gång under läsåret 2008/2009 i svenskundervisning för invandrare, sfi. Genomströmningstigheten är lägre i Borås än jämfört med jämförande grupp större städer. Andelen som inte klarar sina studier är högre i Borås än i jämförande grupp större städer. Totalt har varje fjärde elev mindre än sju års utbildning från hemlandet. För analfabeter eller kortutbildade tar det mellan 1,5–3 år att avsluta sfi-kurs på A- och B-nivå inklusive läs- och skrivinlärning.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Gymnasieskolan och vuxenutbildning
När det gäller genomsnittligt betygspoäng för avgångselever varierar resultatet såväl mellan som inom gymnasieskolor.

Andelen elever med slutbetyg från ett fullständigt eller utökat program med betyget Godkänt eller högre i samtliga kurser var 68 procent för samtliga skolor. Resultatet är en ökning för tredje året i rad, men samtidigt

två procentenheter under kommunfullmäktiges mål för tidsperioden. Andelen avbrott minskar, vilket kan tyda på att elever som tidigare gjorde avbrott i gymnasieskolan nu fullföljer hela utbildningstiden, men når inte godkända resultat i alla kurser. För att finna eventuella samband behöver en närmare granskning göras.

För att garantera att alla elever får en god utbildning görs mycket förebyggande arbete. Ett sådant exempel är Borås Stads bedömningsinstrument som alla elever gör i år 1 med godkända betyg från grundskolan i ämnena svenska, matematik och engelska. Syftet är att tidigt upptäcka elever i behov av stöd samt att öka likvärdigheten i lärares bedömning och betygssättning. Gymnasieskolan har genomfört bedömningsinstrumentet under ett antal år. Arbetet med detta behöver vidareutvecklas och knyts närmare till bedömning för lärande, BFL. BFL handlar om att eleven får reflektera över och utvärdera sitt lärande. Eleven får förståelse för och möjlighet att självständigt påverka sin väg till kunskap och kvalitetsutveckling. BFL pågår på alla gymnasieskolor och vuxenutbildningen.

Terminsvisa prognoser som har införts i gymnasieskolan utgör ett viktigt verktyg för att följa resultatet och få till stånd ett målinriktat arbete på skolorna. Att tänka i prognoser kan hjälpa skolan att skapa höga förväntningar på verksamheten samt att se bakom siffrorna och identifiera den enskilde elevens behov. Genom att regelbundet se på skolans resultat och identifiera de elever som behöver särskilt stöd så kan insatser planeras med större precision.

Vuxenutbildningens förändrade förutsättningar i elevunderlaget innebär att man i ännu högre grad måste anpassa sin verksamhet.

ÅTGÄRDER FÖR FÖRBÄTTRING

- utveckla arbetet för att alla elever ska nå målen för sin utbildning.
- granska eventuellt samband mellan antal

avbrott och andelen elever med minst godkänt i alla kurser i slutbetyget

- granska sambandet mellan icke godkänt betyg och hög frånvaro inom gymnasial vuxenutbildning.
- analysera orsakerna till låg måluppfyllelse i förhållande till riksgenomsnitt samt upprätta åtgärdsplaner på skolnivå.

UTVECKLING, LÄRANDE OCH UNDERVISNING

FÖRSKOLAN

I Skolverkets rapport "Tio år efter förskole-reformen" från 2008 sägs att tyngdpunkten i förskolan har förskjutits från omsorg och fostran till en ökad betoning på utveckling och lärande. I första utkastet till ny läroplan som kom under våren 2009 nämns uppdraget om en förstärkt pedagogisk förskola där matematik är ett område att utveckla.

• LEK

Leken är ett område som lyfts särskilt i förslaget till ny läroplan för förskolan. Skolverket säger att leken är en av de viktigaste arenorna för barns utveckling och lärande. Rektorer betonar att lärande sker genom leken. Detta medför att miljöerna anpassas för att stimulera lek med olika innehåll. Samtidigt sägs att lokalerna kan vara undermåliga och dåligt underhållna. 13 % av föräldrarna anser att utevistelsen inte bedrivs i en bra miljö. Under året har också lekmiljön setts över på många håll för att stimulera t ex lek med matematik och språk. Överlag anses personalen vara duktig på att använda leken som pedagogiskt hjälpmedel att nå målen i läroplanen. I personalenkäten menar 84 % att det stämmer ganska bra, bra eller helt att pedagogerna är aktiva under utevistelsen på gården, men rektorer ger också signaler att vuxna kan vara mer aktiva i barnens lek t ex i utevistelsen. Förskolan behöver mer problematisera vad det innebär att medvetet använda leken i barnens lärande.

• MATEMATIK

En matematikplattform som beskriver vad varje barn får möta under sin förskoletid antogs ht 2008. Hösten 2008 påbörjades en kompetensutvecklingsatsning i samarbete med Växjö universitet utifrån denna matematikplattform för förskola och förskoleklass. Satsningen har pågått även detta läsår. Ca 1200 pedagoger från såväl kommunala som enskilda förskolor har deltagit. Satsningen har bestått av föreläsning och utvecklingsarbete på respektive avdelningar i mellanperioderna. Rektorererna har varit ansvariga för uppföljningen.

Utbildningen har fördjupat innehållet i plattformen. I rektorernas kvalitetsredovisningar kan vi se att rektorerna samstämmigt menar att personalen utvecklat ett mer medvetet arbetssätt i matematik och att ny kunskap har tillkommit som gjort att personalen pratar om matematik på ett nytt sätt. Detta syns tydligast i barngrupper med äldre barn. Här och var får vi dock indikationer på att genomslaget inte varit lika stort i småbarnsgrupperna.

I klimatundersökningen svarar 73 % av föräldrarna att det stämmer ganska bra, bra eller helt att deras barn ges möjlighet att utveckla matematiskt tänkande. Detta överensstämmer med vad rektorerna säger om föräldrars respons till personalen i det dagliga mötet. 97 % av personalen tycker samma.

Även den lärande miljön har utvecklats genom att man sett till att den blivit mer matematikstimulerande för barnen både inomhus och utomhus.

Satsningen på matematik som gjorts i Borås Stad ligger väl i linje med kraven som finns i den nya läroplanen som kommer för förskolan.

• SPRÅKUTVECKLING

Språkutveckling har av tradition varit ett prioriterat område i förskolans verksamhet och det finns många exempel på språksti-

mulerande arbetssätt i förskolornas kvalitetsredovisningar. En satsning beslutades av verksamhetscheferna att genomföra TRAS (tidig registrering av språkutveckling) i alla kommunalar. Kommunalarerna har kommit olika långt i satsningen, en del har implementerat och andra ska precis starta. Där TRAS används menar man att medvetenhet om barns språkutveckling är stor. TRAS används på olika sätt, en del kartlägger alla barn och andra de barn som är i behov av särskilt stöd i sin språkutveckling. Det framkommer i kvalitetsredovisningarna att TRAS är ett verktyg för att tidigt upptäcka barn med språksvårigheter. Föräldrarna har fått frågan om deras barn får en bra språkutveckling i förskolan och 88 % menar att det stämmer ganska bra, bra eller helt. 95 % av personalen anser samma sak.

I Göta kommunal har man fått pengar för att ha språkstödare på förskolan. Arbetet pågår fortfarande och är ännu inte utvärderat. I Borås Stad behövs en större medvetenhet om den grund för språkutveckling som läggs i förskolan och hur man kan arbeta medvetet mot målen så att barnen får en så gynnsam utveckling som möjligt även upp i skolan.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Leken används aktivt och systematiskt som ett pedagogiskt verktyg för att stödja barnens sociala och kreativa utveckling. Området kommer att få mer fokus i och med en ny läroplan. Vi behöver vara uppmärksamma på hur en ny läroplan tar upp och utmanar arbetet med leken.

Matematiksatsningen har varit lyckosam och både pedagogernas medvetenhet och barnens miljö har utvecklats inom detta område. Därrom råder inget tvivel. Det som behöver följas upp är arbetet på de småbarnsavdelningar som inte bedrivit utvecklingsarbete i den omfattning som var planerat. Sedan är den stora utmaningen att förvalta den insats som gjorts så att arbetet fortsätter och utvecklas i barngrupperna. Goda exempel måste spridas över kommunen för att ta

tillvara det utvecklingsarbete som gjorts ute på förskolorna. Det långsiktiga resultatet ser vi först när barnen kommer i åk 3 då vi med hjälp av nationella prov ser om denna grund i förskolan har betytt något.

Det finns behov av att säkerställa en gemensam plattform för språkutveckling där det beskrivs vad varje barn ska få möta under förskoletiden. Sett ur ett likvärdighetsperspektiv är detta viktigt.

- genomföra en matematikmässa för förskola och förskoleklass i Borås Stad för spridning av goda exempel.
- ta fram en språkplattform som beskriver var varje barn får möta i förskolan.
- följa arbetet med nya läroplanen och implementera denna.

GRUNDSKOLAN

• UNDERVISNING

Nedanstående självskattning har rektor gjort utifrån bedömning av på vilken kvalitativ nivå skolan befinner sig.

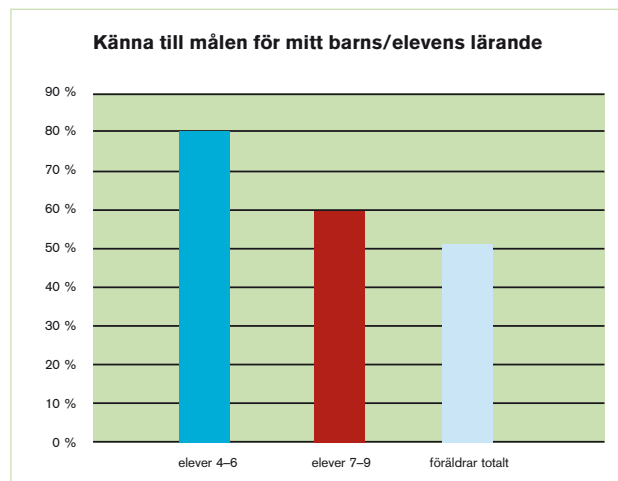
1. Pedagogerna berättar vilka målen är i några ämnen för eleverna. Pedagogerna gör sällan eleverna medvetna om lektionens syfte och mål. Pedagogerna uppmuntrar elever som har gjort goda prestationer i olika ämnen.
2. Pedagogerna tydliggör målen i de flesta ämnena för eleverna vid upprepade tillfällen under läsåret. Pedagogerna gör ibland eleverna medvetna om lektionens syfte och mål. Pedagogerna ger exempel på vad som kännetecknar god kvalitet i respektive ämne.
3. Pedagogerna tydliggör kontinuerligt målen i alla ämnen för eleverna. Elevernas målförståelse är utgångspunkten för undervisningen. Pedagogerna gör eleverna medvetna om varje lektions syfte och mål. Pedagogerna klargör på ett systematiskt sätt för eleverna vad som kännetecknar god kvalitet i respektive ämne.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
	2 skolor	19 skolor	18 skolor	1 skola

93 % av rektorerna i Borås skattar sig på nivå 2 och uppåt vilket betyder att målen tydliggörs för eleverna i de flesta ämnen vid upprepade tillfällen under året och att skolan är på väg att få en kontinuitet i målarbetet.

Ytterligare arbete för att ta steget fullt ut och få en systematik vad gäller måldiskussionerna behövs. Endast en rektor i Borås har skattat sin skolan på nivå 3 och till denna nivå bör samtliga skolor nå.

Källa: Klimatundersökningen

Klimatundersökningen (se fig) visar att uppfattningen om hur arbetet med att förklara mål varierar mellan elever i olika åldrar och föräldrar. På påståendet ”känna till målen för mitt arbete” säger 80% av elever i åk 4–6 att det stämmer bra eller att det stämmer helt, medan endast 60 % av elever i åk 7–9, på motsvarande påstående, instämmer bra eller helt och 52 % av föräldrarna känner till målen bra eller helt.

75 % av de lärare som besvarat enkäten anser att man tydliggör målen för eleverna. Arbetet med målförståelse och måldialog har utvecklats positivt och flera faktorer har varit en hjälp på vägen t ex förordningen om skriftliga omdömena och det stödmaterial som lärare gemensamt i Borås arbetat fram samt nationella mål i svenska, svenska som andraspråk och matematik för åk 3 som infördes 2008.

I Borås Stads Åtgärdsplan för förskola/skola finns ett prioriterat område med bedömning för lärande (BFL) som riktar sig direkt mot klassrumsundervisningen. Eleverna måste själva äga insikt om sin kunskapsutveckling. För detta krävs målförståelse, att veta hur långt man nått på vägen mot målet samt att

förstå hur man tar nästa steg i sin kunskapsutveckling mot målet. Ett arbete med BFL har påbörjats i flera grundskolor. Rektors deltagande i dessa grupper är viktigt, eftersom det är rektor som har ansvar för det pedagogiska arbetet på skolan.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Ett arbete kring målförståelse har fortgått och givit visst resultat, men detta arbete måste fortsätta. Lärargrupperna har arbetat med stödmaterialet och detta har betytt mycket för målförståelsearbetet. Arbetet som påbörjats med BFL-grupper innebär att målförståelsen kommer i fokus.

- utveckla och revidera stödmaterialet i lärargrupper
- arbeta med BFL-grupper där lärare och rektorer ingår.

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

Undervisningens innehåll och kvalitet
En metod för Utbildningsförvaltningen att utvärdera kvaliteten på skolornas undervisning är klimatundersökningen. I denna undersökning får lärare och elever bedöma kvaliteten genom att ta ställning till påståenden som berör området genom att ge värdet 1-6. Ett värde på 4 är godtagbart och ett värde på 5 eller högre är bra.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Resultatet när det gäller området är relativt gott och skillnaden mellan skolorna är inte påfallande. För skolor som har en bit kvar till Utbildningsnämndens mål, minst 5,0 i snitt 2011, finns anledning att noggrant analysera sitt resultat.

- utveckla arbetet med bedömning för lärande, BFL.

BARN OCH ELEVER I BEHOV AV STÖD

FÖRSKOLA

Utgångspunkten är att verksamheten ska utgå från varje barns behov och förutsättningar. Det finns dock ingen entydig definition på vad som är ett barn i behov av särskilt stöd. Det kan handla om både synliga och mer diffusa funktionsnedsättningar. Skolverket skriver i sin rapport ”tio år efter förskolereformen” (2008) att behovet av stöd har ökat i kommunerna. Totalt har ett 90-tal barn åtgärdsprogram i Borås Stad (15/12 2008). Däremot har ingen kartläggning gjorts på vilken typ av åtgärdsprogram som sätts in, men av insatserna att döma handlar det oftast om språkutvecklande åtgärder. Flera insatser har gjorts under handledning av SPKC. Insatser som gjorts har skett inom ramen för hela barngruppen, t ex man kan ha delat barngruppen i mindre grupper och arbetat mer med språkutveckling/språkstimulering. Vi vet inte om insatserna har gett resultat. Det har inte följts upp på Borås Stadsnivå.

I flera kommundelar finns s k barnhälsoteam där rektor, arbetslag och specialpedagog möts för att diskutera förebyggande insatser. Personal som har barn i behov av särskilt stöd får stöd genom t ex handledning och utbildning.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Tidiga insatser för barn i behov av särskilt stöd är effektiva insatser. Det är oerhört viktigt att arbeta förebyggande så att barn som är i behov av särskilt stöd tidigt kan upptäckas och få det stöd de behöver. Observationer och dokumentation är viktiga redskap för att se barns olika behov.

- kartlägga området ”barn i behov av stöd” i förskolan.
- ta fram material som kan vara ett stöd i pedagogernas bedömning för att upptäcka barn som behöver särskilt stöd.

GRUNDSKOLAN

Elever i behov av stöd är ett i Borås Stads Åtgärdsplan prioriterade områden efter att Utvecklingsenheten genomfört dels egna analyser av förutsättningar och resultat dels analyser av kommundelarnas åtgärdsplaner. I kvalitetsredovisningen har elever i behov har stöd undersökts utifrån självskattning på nedanstående kvalitativa nivåer.

Självskattningen bygger på rektorernas bedömning av var skolan som helhet befinner sig:

1. Skolan har en plan för tidig upptäckt av elevers stödbehov. Huvudansvaret för elever i behov av stöd ligger hos specialpedagogen. NP fungerar som en av de viktigaste indikatorerna för att upptäcka elever med svårigheter. Alla elever får inte det stöd de behöver.
2. Skolan strävar efter att utveckla formerna för tidig upptäckt av elevers stödbehov. I stort sett alla elever får det stöd de behöver. Uppföljning av elevens åtgärdsprogram sker vid det individuella utvecklings-samtalet.
3. Skolan arbetar aktivt och framgångsrikt med elever i behov av särskilt stöd. Skolan har utarbetat fungerande rutiner för tidig upptäckt av elevers stödbehov. Alla elever får det stöd de behöver. Allt stöd följs systematiskt upp, utvärderas och omfördelas vid behov. Det är tydligt att eleverna utvecklas mot målen.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
	5 skolor	13 skolor	18 skolor	2 skolor

Hälften av rektorerna skattar sig själva att vara på väg mot nivå 3 eller på nivå 3. Befinner en skola sig på nivå 3 innebär det att skolan arbetar aktivt och framgångsrikt med elever i behov av stöd. Allt stöd följs upp systematiskt. Det är också tydligt att eleverna utvecklas mot målen. Befinner en skola sig på nivå 2 innebär det att i stort sett alla elever får det stöd de behöver. Av boråsskolorna är det sammanlagt 33 av 41 skolor som finns lägst på nivå 2.

Det som kan utläsas ur tabellen ovan ger en ganska positiv bild. Hälften av skolorna är antingen på väg mot eller har redan fungerande rutiner för tidig upptäckt av elevers stödbehov. Allt stöd följs upp systematiskt, utvärderas och omfördelas vid behov och det är tydligt att eleverna utvecklas mot målen. Denna tämligen positiva bild kan ställas mot

att målpuffyllelsen fortfarande är alltför låg. I juni 2009 saknade 15 % av eleverna som gick ut grundskolan behörighet att gå vidare till gymnasiet nationella program.

Tidigare kartläggningar har visat att det inte har varit självklart att elever har fått det stöd de behöver för att utvecklas mot kunskapsmålen. Skolan måste bli snabbare att sätta in de åtgärder som varje elev behöver och genom dessa snabba insatser och åtgärder kan kommunen uppnå en ökad målpuffyllelse. Detta har även bekräftats av ett konsultföretag som gjort en förstudie av detta område i en kommunal del.

Skolinspektionen har genomfört en kvalitetsgranskning i Borås Stad med inriktning mot kommunens och skolornas insatser för att elever med funktionsnedsättning ska få en likvärdig utbildning med god kvalitet. Ur skolinspektionens rapport 2009–09–29 går att läsa att ”Utifrån det underlag som Borås kommun presenterat är det mycket svårt att få en samlad bild av vilka resurser som avsätts för elever i behov av särskilt stöd, hur dessa resurser används och vilket resultat detta ger.”

En insats för elever i behov av särskilt stöd är åtgärdsprogrammen. I åk 3 skrivs dessa framför allt i matematik och svenska/svenska som andraspråk. Endast ett fåtal åtgärdsprogram skrivs i övriga ämnen. Detta förhållande kvarstår i åk 5 med tillägg av engelska. En tendens mot en treämnesskola åtminstone t o m åk 6 framträder. I åk 9 skrivs åtgärdsprogram i alla ämnen – utom i modersmål, där inga åtgärdsprogram har skrivits på någon skola. Antalet åtgärdsprogram skiljer sig också mycket mellan skolor och mellan ämnen.

Specialpedagogiskt kompetenscentrum (SPKC) gjorde i februari 2009 en första kartläggning av skolfrånvaron som presenterades i mars 2009. Resultaten pekade mot hög frånvaro, en arbetsgrupp bildades och kartläggningen fortsatte med avslut i november 2009. Denna kartläggning/undersökning

ska nu bearbetas och senare presenteras. Hög närvaro i skolan hos alla elever borde leda till högre måluppfyllelse.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Positivt är att flertalet skolor arbetar aktivt för att stödja elever i behov av särskilt stöd. Borås Stad har även fyra kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper. Dessa vänder sig till elever med specifika problem, t ex gravt rörelsehandikapp, grav språkstörning, stora emotionella svårigheter, relationsproblem eller stora sociala problem. Rektors självskattning visar att i stort sett alla elever får den hjälp de behöver för att nå målen i skolan. Kartläggning av måluppfyllelsen talar ett annat språk. Alltför många elever blir inte behöriga till fortsatta studier i gymnasieskolan. Vi behöver arbeta mer med att alla skolor når den högre kvaliteten på arbetet (nivå 3) med elever i behov av stöd så att fler elever får möjlighet att nå målen. Kvaliteten i åtgärdsprogrammen behöver förbättras och skolans roll i åtgärdsprogrammen behöver poängteras mer. I detta sammanhang är det också viktigt att diskutera det förebyggande arbetet. Om skolorna har väl fungerande rutiner för snabba insatser och en bredd av metoder och arbetssätt som gynnar dessa elever borde antalet åtgärdsprogram kunna minska. Vad gäller skolfrånvaron behövs en uppföljning av den undersökning som avslutades i mars 2009.

- följa upp och åtgärda skolfrånvaron
- förbättra kvaliteten i åtgärdsprogrammen

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

Resultaten och minskade avbrott pekar på att skolorna lyckas bättre för varje år att erbjuda elever goda utbildningsmöjligheter. Samtliga skolor har rutiner för att upptäcka och sätta in åtgärder för elever i behov av

särskilt stöd och att utarbeta åtgärdsprogram. Via bedömningsinstrumenten kan stödbehov upptäckas tidigt.

Inom vuxenutbildningen och sfi är strävan, att genom olika tester och kartläggningar, få eleverna att börja studera på rätt nivå.

Elevehälso team finns på alla enheter i gymnasieskolan med kompetenserna skolsköterska, kurator och studie- och yrkesvägledare. Verksamheterna har även tillgång till en psykolog och två specialpedagoger som arbetar konsultativt gentemot förvaltningens skolor och finns centralt placerade på Utvecklingsenheten. Dessa ska tillsammans med övrig verksamhet i skolan främja elevernas lärande. Gymnasieskolan och individuella programmet har dessutom egna specialpedagoger. Förutsättningarna för en gott resultat finns.

Studier inom vuxenutbildning är starkt individualiserade med den enskilda elevens behov i centrum. Vuxenutbildningen kartlägger varje elevs behov av stöd vid studiernas början och elev erbjuds informationsmaterial om bl a lärtilar.

För de elever som är i behov av stöd erbjuds individuellt stöd i olika former. Inom grundläggande vuxenutbildning finns en studiehall där elever kan få stöd. En speciallärare arbetar med studerande med speciella läs- och skrivsvårigheter och ger också individuellt stöd till andra elever.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Kvaliteten på åtgärdsprogram är varierande och det förekommer att åtgärden stannar på individnivå eller är för generella.

Åtgärder för förbättring

- utveckla kvaliteten på åtgärdsprogrammen och med särskild tonvikt på att vid planering av åtgärder ska samtliga nivåer beaktas: individ-, grupp- och organisationsnivå.

BARN OCH ELEVER MED ANNAT MODERSMÅL ÄN SVENSKA

Kommunfullmäktige har beslutat att arbetet med barn och elever med annat modersmål än svenska skall vara föremål för en fördjupad analys. Genom att tillgodose behoven för just denna elevgrupp ökar möjligheterna avsevärt att nå målen för skolan som helhet.

FÖRSKOLA

25–30 % av barnen i förskolan har annat modersmål. På flera förskolor i Brämhult och Norrby kommunalar finns förskolor med övervägande eller t o m alla barn som har annat modersmål. Detta präglar givetvis arbetssättet och kräver särskilda kunskaper hos pedagogerna. Det finns endast några få förskolor i Borås Stad där alla barn har svenska som modersmål. Detta visar vikten av att samtliga pedagoger får möjlighet att utveckla ett språkutvecklande arbetssätt och ett interkulturellt förhållningssätt i sin verksamhet för att möta barn med olika modersmål.

Språkforskarna menar att en öppen attityd till flerspråkighet ger bäst resultat för barnens vidare utveckling på alla områden. Skolverket anser att det inte är optimalt för barnets utveckling att för snabbt mötas av och använda enbart svenska. Här kan språkstödjare spela en viktig roll i förskolan. Dessa finns på några förskolor i Borås Stad. Det finns också hög kompetens bland ordinarie personal som är flerspråkiga. Det finns dock

kom-
munde-
lar som
inte kan
erbjuda
moders-
måls-
stöd i
verk-
samhe-

Resultat

Borås Stad slutbetyg åk 9 2009 Kommunala skolor	Samtliga elever oavsett bakgrund	Elever med svensk bakgrund	Elever med utländsk bakgrund	
			Födda i Sverige	Födda utomlands
Antal elever	1257	1003	142	112
Andel elever %	100	80	11	9
Andel behörig nationellt program	85	89	79	56
Andel % når målen i alla ämnen	74,5	79	65	45
Genomsnittligt meritvärde	202,9	-	180	

Källa: SIRIS

ten eller har tillgång till flerspråkig kompetens. Spridningen på detta område är alltså stor mellan förskolor och kommunalar.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Eftersom så gott som alla förskolor har barn med annat modersmål i sin verksamhet behövs ett gemensamt förhållningssätt i Borås Stad kring hur vi arbetar med flerspråkiga barns språkutveckling. I arbetet med att ta fram en språkplattform för förskola och förskoleklass är detta ett viktigt perspektiv att bevaka.

Skolverket lyfter fram i sin statistik att det är stor skillnad på resultaten i skolan mellan elever med utländsk bakgrund som är födda i Sverige eller födda utomlands. Det är värt att reflektera kring detta även i förskolan. Vi behöver fundera vidare på hur vi kan kompensera så att barnet får en god språklig grund med sig som håller i skolarbetet.

- ta med flerspråkighetsperspektivet i en språkplattform för Borås Stad.

GRUNDSKOLA

En fördjupad utredning av elever med annat modersmål än svenska genomfördes i Borås Stad och hade som mål att föreslå en förändrad organisation kring såväl mottagandet av nyanlända elever¹⁶ som undervisningen av elever med annat modersmål. Utredningens syfte var att föreslå åtgärder som leder till effektivisering av resurserna och till ökad måluppfyllelse och ökad likvärdighet.

¹⁶ Nyanländ elev: elev som anländer nära skolstarten eller under sin skoltid och som inte har svenska som modersmål och som bristfälligt eller inte alls behärskar det svenska språket. (Skolverkets allmänna råd för utbildning av nyanlända elever) Elever ska dessutom ha kommit till Sverige 2005 eller senare.

Det har i enskilda kommundelar prövats olika modeller för att förbättra möjligheterna för elever med annat modersmål att nå högre måluppfyllelse. I Norrby kommun del bussas elever från Norrbyskolans upptagningsområde till Hestra Midgårdskolan och Byttorpskolan om föräldrarna så väljer. På Sjöboskolan stärker man resurserna i klassrummet för att kunna integrera nyanlända elever istället för att de går i förberedelseklass i annan kommun. I Brämhults kommun del har man satsat på kompetensutveckling för samtliga pedagoger kring undervisning med elever som lär på sitt andraspråk.

När det gäller betygen når 74,5 % av samtliga elever oavsett bakgrund målen i alla ämnen. Delar man upp eleverna i svensk bakgrund och utländsk bakgrund¹⁷, så är det tydligt att elever med svensk bakgrund lyckas bättre. I SIRIS anges andelen till 79 % för elever med svensk bakgrund. 65 % av elever med utländsk bakgrund födda i Sverige uppnår målen i alla ämnen. Motsvarande andel för elever med utländsk bakgrund födda utomlands är 45 %. SIRIS visar att när det gäller Borås totalt är 79 % av elever med utländsk bakgrund, födda i Sverige, behöriga till gymnasiet. Endast 56 % av elever med utländsk bakgrund, födda utomlands, är behöriga till gymnasiet. Samma siffra för elever med svensk bakgrund är 89 %.

I skolornas kvalitetsredovisningar ser vi samma tendens i skriftliga omdömen och nationella prov.

Tabellen längst ned på sidan visar att en större andel av eleverna i Borås, 22,4 % är berättigade till modersmålsundervisning jämfört med samtliga kommuner. En klar ökning kan ses i andel elever som deltar i undervisningen, 9,9 %. Av berättigade deltar en högre andel i undervisningen, 44 % mot tidigare 30 %. Andelen av undervisningen som är förlagd utanför timplanebunden tid har minskat, men skillnaden mot riket har ökat. Undervisningen i svenska som andraspråk har minskat sedan förra året, men jämfört med riket deltar en något större andel i Borås. Eftersom en större andel elever är berättigade till modersmålsundervisning i kommunen borde rimligen andelen som studerar svenska som andraspråk vara ännu större i jämförelse med samtliga kommuner. Forskning som presenterades av Skolverket 2008²⁰ visar på ett tydligt samband för elever med annat modersmål än svenska mellan deltagande i modersmålsundervisning och hög måluppfyllelse.

Skolinspektionen har gjort en kvalitetsgranskning²¹, som tar upp att kommunerna behöver utveckla samverkan med andra instanser för att förbättra mottagande och introduktion av nyanlända elever. Samtliga skolor behöver också bli bättre på att introducera dessa elever. Skolinspektionen fortsät-

Undervisning

Modersmålsundervisning och svenska som andraspråk 2008

	Modersmålsundervisning Andel elever (procent) berättigade till undervisning ¹⁸			Modersmålsundervisning Andel elever (procent) som deltar i undervisning			Modersmålsundervisning Därav utanför timplanebunden tid (procent)			Modersmålsundervisning Andel elever (procent) av berättigade elever som deltar			Svenska som andraspråk ¹⁹ Andel elever (procent) som deltar		
	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006
Borås Stad	22,4	21,1	19,1	9,9	6,4	6,2	85	91	98	44	30	33	6,5	7,4	5,9
Samtliga kommuner	18,1	16,6	15,4	9,7	8,9	8,6	33	52	54	53	54	56	6,3	7,1	6,9

Källa: Skolverket- jämförelsetal

¹⁷ Elever med utländsk bakgrund: eleven själv och/ eller båda föräldrar är födda utomlands. (SIRIS)

¹⁸ Elever berättigade till modersmålsundervisning: Om en eller båda av elevens vårdnadshavare har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven, skall eleven få undervisning i detta språk som ett ämne om 1. Eleven har grundläggande kunskaper i språket och 2. Eleven önskat få sådan undervisning. Modersmålsundervisning i samiska, finska, meänkieli, romani chib eller jiddisch ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. Detsamma gäller en elev som är adoptivbarn och som har ett annat modersmål än svenska. (Grf 2kap, 9§)

ter med att konstatera att skolor i flera fall, tvärtemot sitt uppdrag, utgör starten på och befäster särskiljande och segregering. För att skolorna ska lyckas ge nyanlända elever en bra och ändamålsenlig undervisning är det viktigt att kartlägga elevernas kunskaper och anpassa undervisningen utifrån det. Detta sker bristfälligt enligt Skolinspektionen. Man tar också upp skolors bristande förväntningar på nyanlända elever och menar att man rutinmässigt placerar nyanlända i förberedelseklasser med lika undervisning för alla. Det behövs ytterligare åtgärder för att på djupet diskutera hur undervisningen kan anpassas till elever med annat modersmål än svenska. En indikator på en sådan anpassning är i vilken utsträckning elever får undervisning i svenska som andraspråk. Av 117 utlandsfödda elever i Borås åk 9 gjorde totalt 84 elever nationellt prov i svenska som andraspråk. I åk 5 har 8,3 % av eleverna gjort nationella proven i svenska som andraspråk. Om dessa elever verkligen får undervisning i svenska som andraspråk framgår inte.

Skolinspektionen konstaterar även att studiehandledning på modersmålet²² inte fungerar enligt gällande författning. I Borås är studiehandledning på modersmål²³ sparsamt förekommande. Enligt grundskoleförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Skolorna måste, för att kunna uppfylla förordningens krav, undersöka och bedöma elevens behov av studiehandledning på modersmålet. Skolinspektionen trycker också på kommuners och skolors skyldighet att kartlägga och värdera nyanlända elevers tidigare skolgång och kunskaper vid mottagandet i grundskolans senare år.

När det gäller lärares kompetens varierar den enligt Skolinspektionen mellan kommunerna. I Borås är det samma sak. På Bodaskolan

där andelen elever med utländsk bakgrund är stor har få lärare behörighet i svenska som andraspråk. Samma gäller för Norrbyskolan i åk 1–3. På skolor där andelen elever med annat modersmål än svenska ökat kraftigt det sista året är kompetensutvecklingsbehoven mycket stora. Inom läraryftet har en lärare i grundskolan deltagit i svenska som andraspråksundervisning under läsåret 08/09. Under läsåret gick 18 tillsvidareanställda modersmållärare en utbildning på Högskolan i Borås – Att lära på sitt modersmål.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Borås saknar ett gemensamt förhållnings sätt för elever med annat modersmål än svenska som idag inte får rätt sorts undervisning i den utsträckning de behöver. Fortsatt kartläggning av arbetet är nödvändigt och uppmärksamhet bör riktas mot undervisningen och hur den skiljer sig åt i Borås; fler elever lyckas på vissa skolor än på andra. Det är angeläget att arbeta fram och sprida bra modeller för god undervisning.

Arbetet kring de elever med utländsk bakgrund som är födda utomlands behöver utvecklas mer. De har kortare tid på sig att lära sig språket som är nyckeln till att inhämta kunskaper. Ett resonemang behöver föras kring hur man ska se på engelskundervisning för nyanlända elever. I åk 8 framträder en skillnad i resultat för elever i engelska där Särilaskolan har klart lägre resultat än Bodaskolan. Då båda skolorna har nyanlända elever kan det finnas skäl att se på hur engelskan organiseras och i vilken utsträckning alla elever får undervisning i ämnet. Det finns ett förslag till ny organisation som formulerats utifrån den utredning av mottagande och modersmålsundervisning som gjordes våren 2009. Där föreslås att en ny anslagsfinansierad modersmålsorganisation

¹⁹ Elever berättigade till svenska som andraspråksundervisning: 1. Elever med annat modersmål än svenska 2. Elever som har svenska som modersmål och har tagits in från skolor i utlandet. 3. Invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en eller båda vårdnadshavarna. (Grf2kap, 15§)

²⁰ Med annat modersmål, Skolverket 2008

²¹ "Utbildning för nyanlända elever",

^{22 och 23} **Studiehandledning på modersmålet:** Skolan är skyldig att ge eleven studiehandledning på modersmålet om hon eller han behöver det. Studiehandledning syftar till att stödja ämnesundervisningen via det språk som eleven talar. (Allmänna råden för utbildning av nyanlända elever, 2008) Studiehandledning ges när elever inte helt kan följa undervisningen pga begränsade kunskaper i svenska. Den kan ges enskilt eller i grupp.

införs för att säkerställa att resurserna hamnar rätt och tillgodose elevernas rättighet till studiehandledning på modersmålet och modersmålsundervisning. Om nödvändiga beslut fattas blir Centrum för flerspråkigt lärande(CFL) ansvarigt för mottagande av elever med annat modersmål än svenska. CFL placeras enligt förslaget på en skola med stor andel elever med svensk bakgrund. Efter kartläggning skall eleverna till sin hemskola eller anvisad skola. Vid behov av förberedelseklasser skall dessa, i första hand, ligga på den skola där CFL är placerat. Start planeras till årsskiftet 2010/2011. Rekrytering av chef till CFL sker under hösten 2010 eller tidigare.

Språkstödjare har varit placerade på några skolor med många elever med annat modersmål än svenska. De har finansierats centralt, men en utvärdering av effekterna av insatsen är nödvändig i planeringen av en ny organisation av arbetet med elever med annat modersmål än svenska.

Det finns ett stort behov av kompetensutveckling av lärare inom svenska som andraspråk samt inom lärande på andraspråket alltså utveckling av lärares kompetens kring språkutvecklande arbetssätt.

Ett tydligare system för uppföljning av resultaten för elever med annat modersmål än svenska behöver utvecklas. Idag kan elevernas resultat inte följas upp p g av att skolorna inte identifierat vilka eleverna är.

- införa en ny organisation
- ta fram tydligare system för resultatuppföljning av elevgruppen
- rikta kompetensutvecklingsinsatser till lärare som saknar svenska som andraspråkskompetens.

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

GYMNASIESKOLAN

Borås har sedan flera år en större andel elever med utländsk bakgrund²⁴ än jämförande städer.

Genomsnittligt betygspoäng för elever med utländsk bakgrund är högst på Bäckäng, följt av Sven Erikson, Almås och Viskastrand. Poängen är lägre än för dem med svensk bakgrund på samtliga gymnasieskolor. I en jämförelse med riket når eleverna med utländsk bakgrund högre betygspoäng på Bäckängsgymnasiet och på Sven Eriksonsgymnasiet lyckas eleverna lika väl som rikssnittet. På Almåsgymnasiet är resultatet däremot lägre för denna elevgrupp och betydligt lägre på Viskastrandsgymnasiet. När det gäller grundläggande behörighet till högskola klarar sig elever i Borås med utländsk bakgrund påtagligt bättre än riket eller på riksnivå på tre av skolorna. En gymnasieskola ligger under riksgenomsnittet. För fullföljd utbildning inom fyra år är resultatet betydligt bättre än riket på samtliga gymnasieskolor. Resultatet vid en jämförelse mellan skolorna i Borås är, med undantag för Almåsgymnasiet, sämre för elever med utländsk bakgrund än för dem med svensk bakgrund.

Andel (i %) elever med utländsk bakgrund

	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Borås	19	19	19	19
Större städer	16	16	16	17

Källa: Skolverket, Jämförelsetal, kommunnivå

Resultat

	Svensk bakgrund			Utländsk bakgrund	
	Borås	Riket	Andel elever	Borås	Riket
Genomsnittligt betygspoäng		14,1			13,2
- Almåsgymnasiet	13,1		22%	12,3	
- Bäckängsgymnasiet	15,9		19%	14,5	
- Sven Eriksonsgymnasiet	14,3		13%	13,2	
- Viskastrandsgymnasiet	12,9		12%	11,6	
Grundläggande behörighet till högskola		91,5			84,1
- Almåsgymnasiet	88,9		22%	84,9	
- Bäckängsgymnasiet	100,0		19%	97,8	
- Sven Eriksonsgymnasiet	98,9		13%	90,0	
- Viskastrandsgymnasiet	93,4		12%	76,5	
Fullföljt utbildning inom fyra år		77,9			59,4
- Almåsgymnasiet	91,8		22%	100,0	
- Bäckängsgymnasiet	88,1		19%	86,4	
- Sven Eriksonsgymnasiet	91,9		13%	84,3	
- Viskastrandsgymnasiet	87,1		12%	80,0	

Källa: Skolverket, SIRIS, Skolblad

Tullengymnasiet ansvarar för individuella programmet. Skolans arbete med nyanlända elever leder till att många elever kommer via PRIV, programriktat individuellt program, in på ett nationellt program.

Av elever med utländsk bakgrund deltar ungefär var tredje elev i modersmålsundervisning. Totalt sett har antalet köpta timmar för modersmålsundervisning ökat stadigt under de tre föregående åren och ligger i år kvar på förra årets nivå. Modersmålsundervisning är en rättighet för alla elever som har ett annat modersmål än svenska, men utnyttjas relativt sett av få elever.

Elev med annat modersmål än svenska har även rätt till undervisning i svenska som andraspråk om eleven behöver och önskar det samt, efter skolans bedömning av behovet, rätt till stöd i form av studiehjälp på sitt modersmål. Det är ett utvecklingsområde på samtliga enheter att garantera att elevens individuella behov tillgodoses.

VUXENUTBILDNINGEN

En stor del av vuxenutbildningens elever på grundläggande och gymnasial nivå har ett annat modersmål än svenska. På grundläggande nivå erbjuds språkstöd i olika språk. Inom sfi-undervisningen har modersmålsstöd i persiska/dari och somaliska genomförts i huvudsak för de elever som inte har någon eller låg utbildningsbakgrund. Kursplanerna i SFI har reviderats och informationsmaterial till eleverna kommer att tas fram av Skolverket i 14 olika språk. Särsvux har få elever med annat modersmål än svenska. För att informera om verksamheten har material på de vanligaste invandrar-språken tagits fram och spridits till olika samhällsinstanser och invandrarföreningar.

Slutsats - Åtgärder för förbättring

Totalt sett har ungefär var femte elev i Borås gymnasieskolor utländsk bakgrund, även om andelen varierar såväl mellan skolor som mellan program. Högst andel finns på Tullengymnasiet och lägst på Viskastrandsgymnasiet.

Inom vuxenutbildningen har totalt sett nästan hälften av de studerande utländsk bakgrund. En stor del finns på grundläggande och gymnasial nivå.

Elever med utländsk bakgrund har som grupp sämre resultat än elever med svensk bakgrund i Borås gymnasieskolor. Detta gäller såväl genomsnittligt betygspoäng som högskolebehörighet och fullföljda studier inom fyra år. Borås presterar dock bättre än riket.

Faktorer som är skolrelaterade och som har betydelse för hur väl skolan lyckas med elever som har utländsk bakgrund är omfattningen av modersmålsundervisning, studiehandledning på modersmål, svenska som andraspråksundervisning och språkutvecklande ämnesundervisning.

I Borås deltar ungefär var tredje elev med utländsk bakgrund i modersmålsundervisning. Studiehandledning på modersmålet används som stödåtgärd i begränsad omfattning.

Svenska som andraspråksundervisning förekommer på alla skolor men det finns ingen uppgift om hur stor andel av eleverna som får sådan undervisning.

Språkutvecklande ämnesundervisning förekommer i liten omfattning.

- säkerställa att samtliga enheter tillgodoser elevens individuella behov avseende svenska som andraspråksundervisning, språkutvecklande ämnesundervisning, studiehandledning på modersmål och modersmålsundervisning.
- särskilt uppmärksamma elever med utländsk bakgrund i den nya utvecklingsplan som utbildningsförvaltningen utarbetar.

2.3 VÄRDEGRUNDEN

FÖRSKOLAN

Nedanstående självskattning bygger på rektorernas bedömning av hur långt man kommit i värdegrundsarbetet.

1. Vi har kommit en bit på väg i vårt värdegrundsarbete. Vårt arbete är dock inte förankrat hos alla. Vi uppmuntrar barn att uttrycka sin mening och bli respekterade för denna. Det pågår en levande diskussion kring personalens förhållningssätt. Samsyn saknas dock på vissa områden t ex kring hur man ser på olikheter i barngruppen.
2. Vi har ett fungerande värdegrundsarbete som sätter tydliga avtryck i verksamheten och som resulterar i att kunskap, när det gäller normer och värden, ökar både hos barn och pedagoger. Barn ges möjlighet att utveckla tolerans och förståelse för olika sätt att tänka och vara. Värdegrundsarbetet bidrar till att en god stämning finns på förskolan.
3. Vi utgår från barns uppfattningar och erfarenheter för att bygga vidare på frågor som handlar om solidaritet och människors lika värde oavsett kön, sexuell läggning, etnicitet, religion och funktionshinder. Personalen reflekterar systematiskt kring dessa frågor. Tid avsätts i personalgruppen för de demokratiska värdena och hur dessa kommer till uttryck i förhållningssätt och praktisk handling.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
	4 förskolor	16 förskolor	26 förskolor	5 förskolor

De allra flesta förskolor upplever att de har ett fungerande värdegrundsarbete. I klimatundersökningen bedömer 91 % av personalen att det stämmer ganska bra, bra eller helt att man tillämpar samma värdegrund och förhållningssätt. Bedömningen är att den demokratiska värdegrunden är väl implementerad i förskolan.

1. De flesta barnen upplever förskolan som trygg och uppger att de trivs. Man kan se att det finns lust att lära. Det finns dock brister i rutinerna och arbetsro saknas till stor del. Mycket tid går åt till konfliktlösning.
2. Rutinerna fungerar tillfredsställande för det mesta på förskolan. Arbetsro saknas till viss del.
3. Förskolan upplevs lugn och det finns arbetsro. Man kan se att det finns lust att lära. Väldigt lite tid går åt till konfliktlösning.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
	2 förskolor	7 förskolor	33 förskolor	9 förskolor

Slutsatsen man kan dra av rektorernas självskattning är att de allra flesta förskolorna har en relativt lugn miljö med arbetsro. Rutiner som skapar trygghet är grunden för vardagsarbetet. I klimatundersökningen anger 98 % av föräldrarna att det stämmer ganska bra, bra eller helt att de känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan.

GRUNDSKOLAN

Trygghet och trivsel är en viktig faktor för skolframgång. Hur lärandemiljön upplevs av eleverna kan vara avgörande för deras kunskapsutveckling.

Rektorerna har gjort nedanstående självskattning som visar på hur man uppfattar skolan som helhet.

1. Drygt hälften av eleverna upplever skolan som trygg och uppger att de trivs. Atmosfären upplevs orolig och det är svårt att hitta arbetsro. Eleverna upplever inte att det finns tillräckligt med vuxna på rasterna.
2. De flesta eleverna upplever skolan som trygg och uppger att de trivs. Arbetsro saknas dock till stor del. Mycket tid går åt till konfliktlösning. Eleverna upplever att det oftast finns tillräckligt med vuxna på rasterna.
3. Endast ett fåtal uppger att de upplever skolan som otrygg. De flesta ge uttryck för att skolan är lugn och att arbetsro finns. Väldigt lite tid går åt till konfliktlösning. Eleverna upplever att det är en hög vuxennärvaro på rasterna.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
		3 skolor	22 skolor	15 skolor

(Byttorpskolan saknas i underlaget)

Ingen skola upplever att man endast befinner sig på nivå 1 eller på väg mot nivå 2, utan den absoluta majoriteten av skolorna är på väg mot nivå 3 eller befinner sig på nivå 3, vilket betyder att skolorna har en fungerande vardag med trygghet och lugn och ro. Tre av 7–9 skolorna befinner sig på nivå 2, de enda av stadens skolor som skattar sig så lågt. Exempel som skolorna lyfter fram som orsak till den positiva självskattningen är hög vuxennärvaro på rasterna, regelbundna samtal utifrån likabehandlingsplanen och

höga förväntningar från personalen på lugn och ro. Någon skola tar upp att för stort elevantal har inneburit trängsel som leder till mindre trivsel på skolan. Elevers, föräldrars och personalens uppfattningar i klimatundersökningen överensstämmer med de självskattningar och kommentarer till dessa som skolorna gjort stämmer. Det är höga omdömen om trygghet och trivsel.

Generellt sett är trivsel och trygghet högre på F-6-skolorna än på 7–9-skolorna, men överlag är situationen vad gäller värdegrunden god i våra skolor. Detta kan vi se i resultatet från klimatundersökningen.

LIKABEHANDLINGSPLANEN

Barn- och elevskyddslagen infördes den 1 april 2006 och där finns kravet att varje verksamhet ska upprätta en likabehandlingsplan.

Rektorerna i förskola och grundskola har bedömt läget så här:

1. Likabehandlingsplanen har tagits fram och implementeringen är igång. Likabehandlingsplanen beskriver hur planen årligen ska följas upp, utvärderas och vid behov revideras.
2. Vi har ett fungerande verktyg i likabehandlingsplanen, som är förankrad bland elever, föräldrar och personal. Likabehandlingsplanen beskriver hur elever och personal ska medverka i arbetet med planen samt hur vårdnadshavare ska göras delaktiga i arbetet.
3. Skolan arbetar aktivt och framgångsrikt för att motverka kränkande behandling utifrån likabehandlingsplanen. Arbetet bedrivs systematiskt och förebyggande. Planen innehåller bl a en planering för personalens kompetensutveckling för att öka medvetenheten om förekomsten av och kunskap om diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
3 skolor	11 skolor	7 skolor	14 skolor	6 skolor
9 förskolor	19 förskolor	14 förskolor	9 förskolor	

Många förskolor nämner att deras likabehandlingsplan behöver revideras utifrån gällande lagstiftning. Det är slående hur rektorer för förskolor som skattat sig högt när det gäller värdegrundsarbetet väldigt ofta har skattat sig lågt när det gäller likabehand-

lingsplanen. Den slutsats man skulle kunna dra är att likabehandlingsplanen inte är ett dokument man använder sig av i vardagen. Det är stor spridning bland skolorna när det gäller hur långt man hunnit med arbetet kring likabehandlingsplanen. Av stadens 41 grundskolor självskattar rektorerna att tre skolor befinner sig på nivå 1 d v s likabehandlingsplanen har tagits fram och implementering är igång, men är ännu inget fungerande verktyg som är förankrat bland elever, föräldrar och personal. Hälften av skolorna placerar sig själva som vara på väg mot nivå 3 eller på nivå 3, vilket betyder att skolan arbetar aktivt och framgångsrikt för att motverka kränkande behandling och att planen är förankrad hos många. 18 skolor befinner sig på väg mot nivå 2 eller på nivå 2 och är alltså mitt i ett förankringsarbete av likabehandlingsplanen.

Den 1 januari 2009 kom en ny diskrimineringslag och frågor som rör kränkande behandling flyttades från barn- och elevskyddslagen till skollagen. En konsekvens av de två lagarna är att skolorna ska ha en likabehandlingsplan enligt diskrimineringslagen och en årlig plan mot kränkande behandling enligt skollagen. Skolverket menar att man kan skriva ihop dessa planer men att det är viktigt att dokumentera både det främjande och det förebyggande arbetet och koppla till de åtgärder som sker om någon blir diskriminerad eller kränkt på skolan.

Skolverket säger vidare att det har visat sig att många skolor brister i sin plan just kring främjande och förebyggande arbete. Några

av skolorna i Borås skriver också att det saknas kunskap på området. Likabehandlingsplaner i Borås Stad har inte granskats, men det kan

finnas anledning att titta närmare på dem för att sprida goda exempel som kan hjälpa skolor att komma vidare i sitt arbete. I en översikt över viktiga delar i likabehandlingsplanen säger rektorerna att i princip alla skolor klart och tydligt uttrycker i sina likabe-

handlingsplaner att verksamhetens ledning tar avstånd från alla tendenser till trakasserier och annan kränkande behandling och detsamma gäller för tydlig ansvarsfördelning mellan rektor och personal.

Ca 60 % av skolorna menar att deras likabehandlingsplaner är konkreta och utgår från en aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Detta är utgångspunkten för planerade åtgärder med en tydlig koppling till varje diskrimineringsgrund. Ca 25 % av skolorna sagt att deras likabehandlingsplan inte beskriver hur insatser ska dokumenteras. När det gäller identifiering av förekomst av kränkningar har ca 75 % av skolorna beskrivit det i sina likabehandlingsplaner.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Sammanfattningsvis kan vi säga att förskolorna och skolorna är lugna och trygga. Arbetsro råder och väldigt lite tid går åt till konfliktlösning. Man kan fundera mer över vilka skillnaderna är som påverkar värdegrundsarbetet mellan de 7–9skolor som befinner sig på nivå 2 och övriga skolor. Det är uppenbart att det är ett viktigt område för berörda skolor att arbeta vidare med. Värdegrundsarbetet måste ske i det dagliga arbetet i varje verksamhet och är ett arbete som ska pågå kontinuerligt. Skolverket konstaterar att de flesta program som används mot mobbing inte är utvärderade och effekterna är oklara. Som ett stöd för skolornas arbete bör Borås Stad ta fram en verktygslåda för värdegrundsarbetet och arbete mot mobbing för att ge hjälp till självhjälp.

Många skolor har som man beskriver fungerande likabehandlingsplaner, men det finns skäl till att se över innehållet och öka kunskapen kring diskriminering ute på skolorna. Många förskolor har samma behov att revidera sina likabehandlingsplaner.

- ta fram en översikt av forskningsbaserade metoder i värdegrundsarbetet.
- planera en utbildningsinsats för att öka kunskapen om kränkande behandling

och likabehandlingsplanen.

- granska likabehandlingsplaner och deras implementering utifrån gällande lagstiftning.

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

Klimatundersökningen mäter indirekt uppfyllelsen av mål när det gäller normer och värden. Lärare och elever tar ställning till ett antal påståenden angående klimatet på skolan när det gäller t ex trivsel och trygghet. Det är rimligt att anta att om dessa tycker att klimatet är gott, trivs och känner sig trygga så fungerar arbetet med normer och värden väl i skolan.

Resultatet för området normer och värden är mycket gott. Samtliga värden ligger inom intervallet 4,6–5,2 på en skala 1–6. Ett värde på 4 är godtagbart och ett värde på 5 eller högre är bra.

Utbildningsnämndens mål att samtliga skolor skall ha ett medelvärde på 5,0 ligger väl inom räckhåll. Eleverna är något mera kritiska i sin bedömning än lärarna.

LIKABEHANDLINGSPLAN

Utbildningsförvaltningen utformade våren 2007 en grundstruktur för en likabehandlingsplan, vilken har anpassats till den enskilda skolans förutsättningar. Samtliga skolor har därefter utarbetat likabehandlingsplaner och redovisar årligen sitt arbete i sin kvalitetsredovisning.

Slutsats – åtgärder för förbättring

I klimatundersökningen får området normer och värden högst betyg av både lärare och elever, vilket tyder på att såväl elever som lärare trivs och är trygga på sin skola. Dock är elevernas resultat något lägre än lärarnas, vilket bör analyseras närmare på respektive enhet tillsammans med eleverna. Skolornas arbete med likabehandling sker efter de planer som tagits fram och implementerats i verksamheterna. Som ett stöd för skolorna kommer en förvaltningsövergripande struk-

tur för utvärdering av likabehandlingsplanerna tas fram.

- ta fram en förvaltningsövergripande struktur för utvärdering av likabehandlingsplanerna och med särskild utvärdering utifrån de olika diskrimineringsgrunderna.

BARN OCH ELEVERS INFLYTANDE

FÖRSKOLA

Rektorerna har gjort nedanstående självskattning som visar på hur man uppfattar förskolan som helhet.

1. Barnen har inflytande över formerna för sitt lärande och innehållet i verksamheten. Inflytandet sker mestadels spontant. Barn väljer sina aktiviteter inom ramen för den fria leken. Barn får ta visst ansvar i olika rutinsituationer.
2. Barnen har inflytande över formerna för sitt lärande och innehållet i verksamheten genom ett strukturerat arbetssätt. Planeringen görs synlig för barnen. Allt slags material finns tillgängligt i barnens höjd. Barn får ta ansvar i olika rutinsituationer.
3. Barnen har stort inflytande över formerna för sitt lärande och innehållet i verksamheten genom ett strukturerat arbetssätt. Barnintervjuer ligger till grund för planering av tema och inköp av material. Barnråd finns på förskolan. Det finns medvetenhet hos personalen kring inflytande för både pojkar och flickor.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
	11 förskolor	30 förskolor	8 förskolor	2 förskolor

De allra flesta förskolor i Borås har ett strukturerat arbetssätt när det gäller barns inflytande, men det finns också förskolor där barns inflytande mestadels sker spontant. Tendensen är dock att allt fler förskolor går mot ett strukturerat arbetssätt. Vad man kan utläsa av resultatet av självskattningen är att det strukturerade arbetssättet finns på flera nivåer och till den högsta nivån har endast ett fåtal förskolor kommit. Här finns innehåll som barnintervjuer, barnråd och genusperspektiv. När det gäller barns inflytande är det vanligare med spridning mellan förskolorna i samma kommunal än att kommunalens förskolor ligger på samma nivå. I klimatundersökningen anser 90 % av

pedagogerna att det stämmer ganska bra, bra eller helt att förskolan erbjuder bra verksamhet som ger barnen möjlighet att utöva inflytande. 54 % av föräldrarna har svarat på samma sätt. Däremot är det 35 % av föräldrarna som säger att de inte vet eller inte har någon åsikt i frågan. Detta tyder på att det finns mer att göra när det gäller att beskriva och kanske definiera barns inflytande för föräldrar.

När Skolverket gick in och tittade på vad som hänt 10 år efter införandet av förskolereformen kan man konstatera att jämfört med utvärderingen 2004 har det skett en stor utveckling i förskolan på detta område. I Borås kan vi se detta t ex i form av mer dokumentation för barn i barnhöjd och att material är mer synligt och lättillgängligt för att barnen själv ska kunna välja och ha ett större inflytande över sina aktiviteter. När det gäller genusperspektivet finns det exempel på kommunalar som arbetat aktivt med kompetensutveckling på detta område.

Slutsats – åtgärder för förbättring

I likhet med Skolverkets resultat kan vi konstatera att detta är ett område där det skett utveckling. Mycket gott arbete pågår alltså. Det som är nästa steg är gå från inflytande till stort inflytande. I Barnkonventionens artikel 12 finns portalparagrafen som lyfter barns rätt till inflytande. Detta utmanar till att ta nya steg på området. Här behövs goda exempel för att inspirera och ge konkreta idéer. I denna process bör också föräldrar få mer insyn i vad barns inflytande innebär och hur det gestaltas sig.

- ge utrymme för spridning av goda exempel för barns inflytande.
- samverka med ideella organisationer som arbetar i enlighet med regeringens intentioner när det gäller barns inflytande.

GRUNDSKOLA

Tydlighet i kommunikationen kring elevens

kunskaper och kunskapsutveckling är en viktig del i elevinflytandet. Att eleven förstår vad den kan, vilka målen är och hur eleven ska

arbeta för att ta sig dit är förutsättningar för att eleven ska kunna äga sitt lärande och ha ett reellt inflytande över sitt skolarbete. Det gångna årets fokus på skriftliga omdömen torde ha ökat kommunikationen om lärande mellan lärare och elev.

Skolverket lyfter fram i en forskningsöversikt att elever med mindre erfarenhet av inflytande har svårare att organisera sitt lärande, arbetar mindre tillsammans med andra elever och lär sig genom att kopiera texter från olika källor, snarare än att skapa egna texter som visar att de förstått innehållet. Eleverna med större erfarenhet av inflytande formulerar i högre grad själva sin kunskap. Skolverket konstaterar att elevernas inflytande i lärandet inverkar positivt på elevresultatet. Dessutom säger Skolverket att bl a medinflytande är ett viktigt medel för att uppnå en god och motiverande skolmiljö i grundskolans senare år. Med detta som grund kan vi konstatera att vi har ett viktigt utvecklingsarbete att bedriva framöver.

Elevinflytandet har bl. a undersökts utifrån självskattning i nedanstående kvalitativa nivåer.

Självskattningen bygger på rektorernas bedömning av var skolan som helhet befinner sig:

1. Eleverna har litet inflytande över formerna för sitt lärande och innehållet/upplägget i undervisningen. Elevernas kännedom om målen i olika ämnen varierar. IUP skrivs i alla ämnen.
2. Eleverna har inflytande över formerna för sitt lärande och innehållet/upplägget i undervisningen. Eleverna har relativt god kännedom om målen i olika ämnen. IUP skrivs i alla ämnen och upplevs som ett relativt bra redskap för inflytande för eleven.
3. Eleverna har stort inflytande över formerna för sitt lärande och innehållet/upplägget i undervisningen. Eleverna är medvetna om målen i olika ämnen och

vet vad de behöver kunna för att nå målen. IUP skrivs i alla ämnen och fungerar som ett bra redskap för inflytande för eleven.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
	12 skolor	21 skolor	7 skolor	1 skola

71 % av alla skolor har nått nivå 2 eller högre. Detta betyder att eleverna har relativt god eller god kännedom om målen i ämnena. Två av de skolor där eleverna har lägst resultat betygsmässigt finns på väg mot nivå 2. Man kan också se att tre av våra 7–9-skolor finns på väg mot nivå 2 och tre skolor finns på nivå 2. Övriga två 7–9-skolor finns på väg mot nivå 3.

I klimatundersökningen anser 52 % av lärarna att det stämmer bra eller helt att deras skolor kännetecknas av att elevernas inflytande är viktigt i processen kring målförståelse och för att nå kunskapsmålen. Det kan sägas stämma med elevernas bild.

Ur klimatundersökningen:

	Åk 4-6	Åk 7-9
I min skola...	Stämmer bra/ stämmer helt	Stämmer bra/ stämmer helt
Får jag reda på hur det går för mig i alla ämnen	77%	57%
Får jag reda på vad jag lyckas bra med	84%	61%
Får jag reda på vad jag behöver utveckla	86%	58%
Får jag reda på vad jag skall göra härnäst för att nå målen	76%	53%
Upplever jag att de skriftliga omdömena är rättvisa	74%	47%
Upplever jag att betygssättningen är rättvis	Betyg sätts ej	44%

Tabellen ovan visar att det är en skillnad i hur elever i olika åldrar uppfattar olika dimensioner av inflytande och delaktighet. Att elever med stigande ålder får ett allt större inflytande över formerna för sitt lärande verkar inte vara självklart i våra skolor. I flera kommuner har ett arbete med att

utveckla lärares undervisning startat. Arbetet har sin utgångspunkt i forskning kring formativ bedömning (Bedömning för lärande) som visar på betydelsen av att eleven görs delaktig för att utvecklas.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Rektorerna skattar elevernas inflytande och kännedom om målen högre än lärarna och eleverna. Tecken på ökat inflytande med stigande ålder saknas. Klimatundersökningen ger oss möjlighet att följa arbetet med elevers inflytande och det är viktigt att varje skola arbetar för ett högt deltagande, en tydlig återkoppling och uppföljning av undersökningens resultat till personal och elever. Rektors ansvar för att eleverna når målen måste förtydligas. Rektor behöver driva utveckling av elevinflytande på sin skola. Läroplanens krav på elevinflytande kommer att tillgodoses med ett fortsatt och utökat arbete i fler kommunalar med bedömning för lärande-BFL. Utvecklingsenheten har ett övergripande ansvar i Borås Stad för BFL och ska ta fram åtgärder inom området.

- utöka arbetet med bedömning för lärande.
- efterfråga resultat av den uppföljning skolorna gör av klimatundersökningen
- säkerställa fungerande klassråd och elevråd
- ta fram åtgärder för ökat elevinflytande

DE FRIVILLIGA SKOLFORMERNA

I klimatundersökningen undersöks elevernas och lärarnas uppfattning om elevernas inflytande och delaktighet i undervisningen. Frågorna fokuserar på arbetet i klassrummet. Lärare och elever bedömer förutsättningarna för ansvar och inflytande snarare än i vilken grad eleverna tar ansvar eller använder sin möjlighet till inflytande.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Resultatet när det gäller området är relativt gott och skillnaden mellan skolorna är

inte påfallande. Resultatet föranleder dock en noggrann analys inom samtliga enheter. Lärarnas och elevernas bedömning av elevinflytandet skiljer sig åt och tydligast är detta på de fyra ungdomsgymnasierna. På Tullengymnasiet, Bergslenagymnasiet och Vuxenutbildningen är elever och lärare mer eniga i sina svar, även om elevernas värden är något lägre.

- fördjupa arbetet med bedömning för lärande, BFL och därmed öka det reella elevinflytandet i enlighet med läroplanens intentioner.

FÖRÄLDRAINFLYTANDE

FÖRSKOLAN

Kvaliteten på det dagliga mötet mellan pedagoger och föräldrar sägs vara gott enligt rektorernas bedömning. Det förs kontinuerliga samtal om barnets trivsel, utveckling och lärande helt i enlighet med styrdokumentet. Flertalet föräldrar är nöjda med bemötande och den information man får t ex genom digitala bilder. 99 % av personalen anser att det stämmer ganska bra, bra eller helt att man har ett professionellt bemötande av föräldrar. 96 % av föräldrarna håller med. Många har gjort ett gediget arbete med dokumentation av den dagliga verksamheten och detta menar man har resulterat i att föräldrarna fått en större medvetenhet och inblick i vad som sker på förskolan.

Inflytanderåd finns i några kommunalar och i andra kommunalar är föräldrar inte ens med och utvärderar verksamheten. Klimatundersökningen visar att förskolorna behöver arbeta mer med att tydliggöra förskolans mål och uppdrag. 88 % av personalen tycker att påståendet att man tar tillvara föräldrars synpunkter i planering och genomförande av verksamheten stämmer ganska bra, bra eller helt. 61 % av föräldrarna anser likadant. 30 % av föräldrarna hade ingen åsikt i frågan. Frågan om utvecklingssamtal har också ställts i klimatundersökningen.

84 % uppger att de erbjudits utvecklings-samtal det senaste året. Här kan en felkälla vara att man endast har haft inskolning och att föräldrar därför inte har hunnit ha något utvecklingssamtal ännu.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Föräldrar bemöts professionellt i förskolan och är nöjda, men möjlighet till inflytande kan öka. Även om föräldrar i klimatundersökningen uttrycker att man är nöjd med informationen, så är det viktigt att också ha med sig föräldrar med annat modersmål. Dessa behöver få informationen översatt eftersom man inte alltid förstår det svenska språket.

Utvecklingssamtalet är ett viktigt forum för föräldrar både för att få information och inflytande när det gäller det egna barnet. Utvecklingsenheten har ett övergripande ansvar i Borås Stad för att driva arbetet och för att ta fram åtgärder inom området.

- skapa en policy för att alla dokument och information som går ut till föräldrar också översätts.
- ta fram åtgärder för ökat föräldrainflytande.

GRUNDSKOLAN

FÖRÄLDRAINFLYTANDE

Föräldrainflytandet har undersökts utifrån nedanstående självskattningar i nedanstående kvalitativa nivåer.

Självskattningarna bygger på rektorenas bedömning av var skolan som helhet befinner sig:

1. Skolan har föräldramöten där information delges och frågor av typen klassresa tas upp.
2. Skolan har påbörjat en dialog med föräldrar kring frågor som utvecklar innehåll och verksamhet.
3. Skolan samverkar med föräldrarna kring frågor som utvecklar innehåll och verksamhet. Skolan har en genomtänkt strategi för hur man ska utveckla föräldrainflytandet både på klassnivå och skolnivå.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
2 skolor	8 skolor	21 skolor	8 skolor	1 skola

(Hestra Midgård saknas i underlaget)

På nivå 1 finns två 7–9-skolor och på nivå tre återfinns en 7–9-skola. Spridningen är alltså mycket stor i hur man arbetar med föräldrainflytandet i skolans senare år. I klimatundersökningen ger föräldrarna bra betyg när det gäller om man som förälder känner sig välkommen. 82 % av föräldrarna tycker att detta stämmer bra eller helt. När det gäller samarbetet mellan hem och skola är betyget lägre, 70 % tycker att det stämmer bra eller helt att samarbetet är bra. Av skolans lärare har 76 % svarat samma sak. Av kommundelarna har Fristad utifrån självskattningen har kommit längst i sitt arbete.

1. Skolan skickar till vårdnadshavaren ett skriftligt omdöme i varje ämne som eleven har. Detta sker inför utvecklingssamtalet. Utvecklingssamtal genomförs där man skriver IUP i alla ämnen.
2. Skolan skickar till vårdnadshavaren ett skriftligt omdöme i varje ämne som eleven har. Utvecklingssamtal genomförs där man skriver IUP i alla ämnen där det tydligt framgår vad som är skolans ansvar. Eleven är i förväg medveten om innehållet om på utvecklingssamtalet.
3. Det skriftliga omdömet upplevs tydligt och begripligt av föräldrarna. Utvecklingssamtal genomförs där man skriver IUP i alla ämnen. Eleven själv håller i utvecklingssamtalet med stöd av läraren och vårdnadshavaren får veta hur man kan stötta sitt barns fortsatta utveckling. På så sätt upplever alla parter att det finns en delaktighet.

Resultat av självskattningen:

1	På väg mot	2	På väg mot	3
	8 skolor	17 skolor	12 skolor	1 skola

(Myrås, Hestra Midgård och Särila saknas i underlaget)

De allra flesta skolor arbetar med att involvera eleven i processen kring utvecklingssamtalet. Spridningen i åk 7–9 är mycket stor i hur arbetet med IUP med skriftliga omdömen upplevs av föräldrarna. Här finns skolor från på väg mot nivå 2 upp till nivå 3. Fristad är en kommundel som kommit långt där fyra av sex skolor är på väg mot nivå 3. 71 % av föräldrarna i Borås Stad tycker att det stämmer bra eller helt att man får reda på hur det går med barnets skolarbete, men bara 52 % anser att det stämmer bra eller helt att man känner till målen i de olika ämnena. På några skolor nämns att eleverna själva håller i sina utvecklingssamtal.

Slutsats – åtgärder för förbättring

Föräldrainflytandet behöver utvecklas både vad gäller samarbete skola- hem samt i arbetet med IUP med skriftliga omdömen så att alla föräldrar upplever att dokumenten blir tydliga och begripliga. Utvecklingsenheten har ett övergripande ansvar i Borås Stad för att driva arbetet och för att ta fram åtgärder inom området.

- utveckla stödmaterialet till skriftliga omdömen.
- ta fram åtgärder för ökat föräldrainflytande.

2.4 NYCKELTAL

Antal inskrivna barn /elever

Barn/elever	2006	2007	2008
Antal barn i förskola	4 729	4 860	5033
Antal barn i förskoleklass	986	1 048	1025
Antal elever i grundskola	10 864	10 538	10218
Antalet lärare per 100 elever	8,2	8,1	8,3
Nettokostnad per elev	69 043	69 972	75 163
Antal i obligatorisk sarskola (Inkl integrerade elever)	125	119	111

Källa: Årsredovisning 2006, 2007och 2008

Förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning

2008	Borås 2007	Borås 2008	Jämförliga kommuner 2008	Hela riket 2008
Förskola				
Inskrivna barn 1-5 år, enbart i förskolan	83%	84%	83%	81%
I kommunal regi:				
Årsarbetare m pedagogisk högskoleexamen.	61%	57%	58%	53%
Inskrivna barn / årsarbetare	5,4	5,2	5,3	5,3
Inskrivna barn/avd	17	17	17	17
Kostnad / inskrivet barn	100 500 kr	106 800 kr	115 000 kr	116 600 kr
Fritidshem				
Inskrivna barn av samtliga barn i åldern 6-9	81%	79%	81%	80%
Samtliga barn i åldern 10-12	15%	14%	14%	13%
Årsarbetare m pedagogisk högskoleexamen.	70%	66%	69%	57%
Inskrivna barn/årsarbetare	22,6	24	22,3	20,5
Förskoleklass				
Elever av samtliga 6-åringar	98%	93%	96%	95%
Årsarbetare per 100 elever	6,5	6,0	6,0	6,4
Grundskola				
Elever i fristående skolor	4,4%	6,1%	10,5%	10,1%
Elever i modersmålsundervisning,	6,4%	9,9%	10,9%	9,3%
Lärare per 100 elever	7,9	8,1	8,3	8,5
Lärare med pedagogisk utbildning, %	87	87	89	87
Kostnad per elev för undervisning	36 700 kr	38100 kr	40 100 kr	42 100 kr
Kostnad per elev totalt	72 700 kr	78 600 kr	79 200 kr	81 300 kr
Lokalkostnad	15 700 kr	17 200 kr	16 000 kr	16 000 kr
Gymnasieskola				
Lärare per 100 elever	7,6	8,4	8,1	8,4
Lärare med pedagogisk utbildning	80%	76%	81%	78%
Kostnad per elev totalt/snitt för alla program	72 900 kr	78 600 kr	89 200 kr	92 900 kr
Kostnad per elev för undervisning	34 200 kr	35 800 kr	39 400 kr	42 000 kr
Kostnad per invånare				
Förskoleverks. och skolbarnsomsorg	5 625 kr	6116 kr	6613 kr	6755 kr
Skola och vuxenutbildning	12 861 kr	13 618 kr	13 868 kr	14 473 kr

Källa: Skolverket

BORÅS STAD

UTBILDNINGSKONTORET, UTVECKLINGSENHETEN
ADRESS Utvecklingsenheten, Borås Stad, 501 80 Borås
TEL 033-35 70 00 (växel)